

nové bratrské listy

2004/III

**„Bud'te bdělí, stůjte pevně ve víře, bud'te
stateční a silní!
Všecko necht' se mezi vámi děje v lásce.”**

z obsahu:

O krásné zajatkyni

Církev jako tělo

Zdravá víra umí zacházet s autoritou

Zprávy ze seniorátu

Příloha - A.G.Spangenberg (3)

obsah

biblická úvaha

O krásné zajatkyňi... (*M. Vymětal*)

církev v obrazech

Církev jako... (*O. Halama*)

zdravá víra ve zdravé církvi

Zdravá církev umí zacházet

s autoritou (*Zd. Vojtíšek*)

církev a já

Dlouhá cesta víry (*V. Kačer*)

dějiny

W.E.Schmidt (2) (*J. Štěpán*)

Krátké kalendárium (*V. Sakař*)

unitas fratrum

S odvahou do budoucnosti (3)

(*M. Ulrichová*)

Otevřený dopis OJB

(*př. R. Halamová*)

Sesterské setkání (*J. Svobodová*)

Dojmy z Neudietendorf (*M. Matouš*)

náš seniorát

Potštejn v roce 2003 (*D. Vacovský*)

Vzpomínání na T. Reichla (*L. Müller*)

Květoslav Plíva (*jap*)

Bronislava Hloušková (*jap*)

První květen 1924 v ŽB (*J. Polma*)

čtenáři čtou a píší

O výstupu na horu Sněžku (*J. Kouba*)

příloha

S.G.Spangenberg: Idea Fidei Fratrum

Nové Bratrské Listy

6. ročník (2004)

Tento církevní časopis pro své členy a přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE v Praze.

Hálkova 5, 120 00 Praha 2

tel.: +420 224 941 870

email: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milí přátelé,

píši první úvodník poté, co naše republika vstoupila do Evropské Unie. Už jsme zaznamenali některé změny, byť nikoliv převratné. Ale přece takové, kdy si mnozí nejsou úplně jisti, zda se v referendu o vstupu rozhodovali správně... Je nesmírně obtížné vyslovit se jasně a jednoznačně buď ANO nebo NE tam, kde člověk nemá dostatek potřebných informací a zvláště si nedokáže představit, jaký bude vývoj, co přinesou následující roky. Jak vyvážit větší příležitosti, svobodnější pohyb, ale také asi posílení byrokratického centra, vzájemného přizpůsobování se... Ano, bylo mnoho důvodů pro vstup do společného evropského prostoru, ale také byla řada důvodů, proč se raději držet stranou. Klademe si otázky, jak dalece bude zachován prostor pro svobodné působení církvi podle jejich učení i řádů - a to vůbec nemá co společného s tím, zda se do Euro-ústavy dostane či nedostane zmínka o křesťanských základech evropské kultury a civilizace. Ale ať bude vývoj jakýkoliv, smíme i v této otázce doufat v Boží pomoc - také podle biblického verše, který byl příznačně v našich bratrských Heslech 1. května, v den našeho vstupu do EU:

„Pán mě vysvobodí ze všeho zlého a zachová pro své nebeské království.“ (2Tm 4,18)

Ano, „máme občanství v nebesích“ zdůrazňuje apoštol, nejsme zde zcela doma, ale byli bychom rádi, kdyby i uspořádání prostoru, ve kterém nyní žijeme, poskytovalo dostatek důvodů k radosti a pocit bezpečí. V naší vlastní moci není mnoho, co můžeme změnit. Cítíme svou slabost. Ale přece, tam, kde můžeme, hledme přinášet něco z toho budoucího Božího věku.

Pokojné a osvěžující letní dny Vám přeje

Bohumil Kejř

biblická úvaha

O krásné zajatkyni a jiných tragédiích

Když vytáhneš do boje proti svým nepřítelům a Hospodin, tvůj Bůh, ti je vydá do rukou a ty zajmeš zajatce a spatříš mezi zajatci ženu krásné postavy, přilneš k ní a budeš si ji chtít vzít za ženu, přivedeš ji do svého domu. Ať si obolí hlavu a ostříhá nehty a odloží svůj plášť, v němž byla zajata, a zůstane v tvém domě. Po dobu jednoho měsíce bude oplakávat svého otce a svou matku. Potom k ní smíš vejít, budeš jejím manželem a ona bude tvou ženou. Jestliže se ti (během toho měsíce) znelíbí, propustíš ji a bude volná. Nesmíš ji prodat za stříbro ani s ní hrubě zacházet, poté co jsi ji ponížil.

Má-li někdo dvě ženy, z nichž by jednu miloval a druhou by nemiloval, a porodí mu syny milovaná i nemilovaná, ale prvorozený syn bude synem nemilované, v den, kdy bude dávat, co mu patří, svým synům do dědictví, nemůže dát právo prvorozenství synu milované na úkor prvorozeného syna nemilované. Vezme ohled na prvorozeného syna nemilované a dá mu dvojnásobný díl všeho, co má, protože on je prvotina jeho síly, jemu náleží právo prvorozenství.

Má-li někdo syna nepoddajného a vzpurného, který neposlouchá otce ani matku, a když ho kárají, neposlechne je, ať ho jeho otec i matka uchopí a vyvedou ke starším jeho města, k bráně jeho místa, a řeknou starším jeho města: "Tento náš syn je nepoddajný a vzpurný, neposlouchá nás, je to modlářský žrout a pijan." A tak ho všichni muži jeho města ubázejí kamením a zemře. Tak odstraníš zlo ze svého středu. Ať to slyší celý Izrael a bojí se. Deuteronomium 21,10-21

Vážení přátelé, když jsem si přečetl text v rozpisu čtení Bible, podle něhož obvykle kážu, zarazilo mě to. "Dá se na to vůbec kázat?", řekl jsem si. A když už tedy napíšu kázání, tak zřejmě musí být jako filmy - do patnácti let nepřístupné, nebo alespoň do dvanácti nevhodné. Ale právě tou nevhodností, či nepřístupností, to může být zajímavé. Vždyť Bible mluví do různých rozměrů lidského života, i do těch, o kterých se s dětmi mluví jen velmi opatrně. A tak právě ty hraniční texty mohou člověka oslovit nejvíce - Bible mluví do lidských životů přece právě tam, kde sděluje něco nového, něco, co by od ní člověk nečekal. Ponořme se proto nyní do biblického textu. Čteme v něm pravidla pro tři životní situace. Všechny tři situace nabízí temný pohled na člověka, a v nějaké podobě je může každý z nás potkat i dnes:

První je situace vítězství v dobovačné válce, kdy má člověk kořist - zajatce a zajatkyně. V současnosti už se sice ve válkách, které vedou civilizované země, zajatkyně neberou (zajímání civilního obyvatelstva odporuje Ženevským dohodám), různé milostné trojúhelníky a nevhodné zamilovanosti jsou však tak častým tématem literatury i filmu, že problematika krásné zajatkyně neztratila nic ze své aktuality ani dneska, byť třeba v jiné podobě.

V druhé situaci vidíme člověka, který má více žen, jimž nedokáže rozdělovat spravedlivě svou lásku. Má pak sklon favorizovat děti té nejmilejší z nich. Doufám, že většina Čechů v bigamii či polygamii soustavně nežije, opačný případ, než je popsán v Bibli, je však docela běžný - do manželství si (obvykle žena) přivede už dítě či děti z manželství předchozího a tak nezřídka starší děti živoří zapomenuty někde na okraji zájmu rodičů, zatímco mladší jsou protěžovány. Ba i tam, kde všechny děti patří oběma rodičům, je nebezpečí protekcionizace jedněch před druhými. Dětská psychologové svědčí o tom, jak dlouho si někteří lidé nesou pocit ukřivdění z dětství.

Třetí situace mluví k rodičům nevladatelně se bouřícího dítěte, které propadá modloslužbě. Dětské i pubertální vzpoury se u některých lidí proměňují v celoživotní vyrovnávání se s rodiči (či jedním z rodičů) a snahou vystoupit z jejich stínu.

Všechny tři zde popsané případy jsou vlastně značně neveselé. A nejsou za sebou zařazeny náhodně. Po právech zajaté ženy následují problémy dětí dvou žen a končí případem nevychovaného dítěte. Středověký židovský vykladač Raši to komentuje: "Následkem sňatku s krásnou zajatkyní je řetězová reakce - jedna rodinná tragédie za druhou."

Moralistům, nejen těm církevním, by se tyto příběhy jistě nelíbily. Nedokázali by si představit, že i do takovýchto situací má víra co říci. Pohrdaná žena, nemilovaný či naopak příliš milovaný syn, dítě lající rodičům a sexuální pletky se zajatkyní. "Tak to nemá být", zvolali by jistě jedním hlasem, odvrátili se od lidí, kteří mají takovéto problémy a dále se jimi nezabývali. Moralisté všech dob totiž mají svůj ideální svět, svět morálky, kterou oni naplňují, a jež jim slouží ke zdůvodnění, proč jsou oni lepší, než ostatní. Život je však složitější, než jsou představy moralistů. V životě každého člověka hraje významnou roli celá řada různých vlivů a pudů - po hlavní pud, pud lásky k dětem, ale i různé podoby manželských vztahů. A Bible nemluví do předstíraného světa ideální morálky, nýbrž do skutečného života, právě v jeho složitosti. Nezastírá, že to, co člověkem hýbe, je silné, tak silné, že ho to někdy i přemáhá. Nezastírá, že i v pudech se může projevovat lidský sklon ke zlu. Lidský sklon ke zlu však neztotožňuje s pudy. Vždyť Bible bere člověk vážně i s těmito stránkami jeho existence a mluví i k nim... Co dělat, když v lidském životě nastanou výše popsané situace, nebo jim podobné? Poslechněme si zde svědectví Bible. Vždyť i do těchto situací vnáší světlo. Pomáhá je zvládnout. Právě k situacím, v nichž je tolik možností, aby špatně dopadly, nabízí řešení s dobrým koncem. Řešení, které přeruší řetězovou reakci přebíjení jedné špatné věci druhou. Řešení odpovídající evangeliu, odpovídající tomu, že člověk žije svůj život v odpovědnosti před Bohem. Víra totiž vyhlíží z každé situace k dobrému konci a hledá možnost pro to, aby situace, v níž člověk je, třeba sama o sobě špatná, skončila dobře.

Nejprve tedy ke krásné zajatkyni. Domnívám se, že každý člověk prožívá občas situaci podobnou - kdy ho čeká něco, nač se nikdo neptá, zda to chce nebo nechce, a nezbyvá mu, než to přijmout. Ale i naopak - dostane se i do situace, kdy musí druhého donutit k tomu, aby on udělal něco, do čeho nemá nejmenší chuti. Naše krásná zajatkyně má různá práva a některé povinnosti. Člověk ji má přivést do svého domu. Domem zde není míněna budova, ve které bydlí, nýbrž jeho rodina. Zajatkyně má tedy právo sžít se měsíc před svatbou s rodinou toho, jehož si nedobrovolně(!) bere. Jeden měsíc má na to, aby oplakávala své rodiče. Snad oplakává jejich smrt ve válce, či to, že je od nich oddělena. Rabi Akiva to komentoval: "Loučí se s vlastní a s bývalými bohy." Znamená to, že ten, kdo si bere druhého, musí brát vážně také jeho vnitřní svět. Ten druhý má právo rozloučit se se svým světem, který opouští, a litovat ho. I pohanský svět se svými bohy má svou krásu a stojí za to nad ním plakat. Slzy zde mají očistný účinek - pomáhají člověku rozloučit se s minulostí a smířit se s novou situací. Zajatkyně má tedy měsíc pro sebe. Měsíc, po němž se teprve všechno rozhodne. A ta měsíční lhůta, během níž musí žít v rodině a přitom ne jako manželka, nám ukazuje, že zřejmě není tak zcela nesvobodná - záleží přece také na ní, jak se bude během toho měsíce chovat, zda bude budovat vztah se svým nastávajícím, nebo se k němu chovat tak, až se mu naprosto zprotiví (a domnívám se, že v arzenálu ženských zbraní je nástrojů ke zprotivení se dostatek). Ale tady také najednou končí práva zajatkyně a začínají její povinnosti - "ať si oholí hlavu a ostříhá nehty a odloží svůj plášť, v němž byla zajata", slyšeli jste z Bible. "Mezi pohany bylo zvykem, že v době války se ženy nádherně oblékaly, aby nalákaly své dobyvatele", komentuje to již zmiňovaný Raši. Bible tedy vidí situaci poměrně reálně - to, že se někomu zalíbí jeho zajatkyně, není náhoda, nepochybně je to také dílo té zajatkyně.

A tak jako se musí ten, kdo ji zajal, zříci na měsíc své převahy nad ní, musí i ona odložit své zbraně a svou výstroj, jíž v jistém smyslu zajala ona jeho. Měsíční období zkoušky slouží k tomu, aby celá věc, která sama o sobě vypadá velmi nešťastně, skončila dobře. Buďto, aby celá věc skončila svatbou, (o níž by stáli oba, jak jsem již doložil), nebo aby zajatkyně dostala svobodu. "Pakliť by se nelíbila, tedy propustíš ji svobodnou; ale nikoli neprodávej jí za peníze, ani nekupč jí, poněvadž jsi jí ponížil.", přeložili kraličtí bratři. A tak vidíme, jak Bible bere naši zajatkyni vážně, i s tím, co ona cítí. Bere vážně také to, že člověk, i věřící Izraelec, může druhého ponížit. V životě se to stane každému asi vícekrát, že, třeba nechtěně, poníží druhého. A zde nám tedy Bible říká: "Sestro, bratře, je to něco velmi vážného, když někoho ponížíš. Uvědom si to, a odčiň to, cena ponížení je vysoká. Když to, že jsi druhého ponížil, vezmeš vážně a odčiňuješ to, všechno může dobře dopadnout. A naopak, když to vážně nevezmeš, může to mít hrozné následky, třeba za pár let, nebo za pár desítek let. Podívej, co se píše dál. Píše se o milované a nemilované ženě, o rodině, kde jsou rodinné vztahy těžce poškozeny bojem dětí o přízeň rodičů,

o dětech, které se zanedlouho začnou bouřit tak, až bude muset situaci řešit celá společnost". (Podle rabínských vykladačů je trest smrti neposlušným synům trest teoretický, který označuje závažnost prohřešku toho neposlušného. Ve skutečnosti se trest smrti ukamenováním neposlušného dítěte nikdy neprováděl.).

Sestry a bratři, náš oddíl končí slovy: "Ať to slyší Izrael a bojí se". Nelze se divit, že tyto tři příběhy budí strach, aby se nám nestalo něco podobného. Kudy tedy z bludných kruhů násilí a řetězcích se chyb ven?

K víře patří bázeň. Člověk poznává, jak špatných věcí je schopen a jaké mohou mít následky. Teprve na základě své víry si to přiznává. Bázeň však člověk pocituje, když poznává, že zlo není poslední skutečností jeho života. Že tou poslední skutečností je Boží odpuštění. Jak to vyjádřil žalmista: (Ž 130,4) "Ale u tebe je odpuštění, tak vzbuzuješ bázeň." A toto poznání odpuštění vede člověka k tomu, že sám odpouští. Odpouští druhým i sobě. Odpouští proto, aby mohl hledat cestu k dobrému vyřešení situace, situace, kterou třeba sám způsobil.

Vážení přátelé, většina z nás pravděpodobně nikdy nezažije tři popisované příběhy - o zajatkyni, o dvou ženách (mohlo jich být i více, podle Talmudu mohl mít Izraelec až čtyři ženy a král dokonce 18(!) žen) a vzpurném synu. Ve svých životech však prožíváme jiné situace, jež jsou neméně složité. Situace, v nichž hraje roli to, že jsme druhému ublížili, že on ublížil nám, že je to propletené a není snadné najít z toho cestu ven. Naším úkolem není nalézt nějakou dokonalou spravedlnost, která by nastolila nulový stav na kontě má dáti - dal, ale na základě odpuštění nalézat dobrou cestu pro sebe i ostatní. K tomuto hledání dobrých řešení vám přeji sílu i moudrost od Hospodina. Amen.

Mikuláš Vymětal
farář ČCE v Horních Počernicích

církev v obrazech

Církev jako tělo

Vy jste tělo Kristovo, a každý z vás je jedním z jeho údů.

1. Korintským 12:27

Jestliže jsme si na obraze církve jako stavby připomněli její základy a historickou kontinuitu, pak obraz těla obrací náš pohled na vnitřní život církve. Představuje nám církev jako organismus - pulsující sepjetí jednotlivých částí, údů.

Představuje NÁM. Všimli jste si, že výpovědi o církvi jsou přímá oslovení čtenářů? „Jste stavbou, vy jste tělo Kristovo...“. Obrazy církve nejsou nějakou obecnou, teoretickou výpovědí. Jsou oslovením a ujištěním pro konkrétní lidi. Církev – to jste vy, říká apoštol. Vzpomínám na jednu členku sboru, která bývala pravidelnou

účastníci bohoslužeb. Když jsme tehdy cosi v kostele opravili a vymalovali, zhodnotila to slovy: „Vy to tady máte pěkné, pane faráři“. Kolik věřících a členů sborů vidí církev podobně. Církev to je ta instituce reprezentovaná kazatelem nebo farářem. Já tam třeba rád a s vděčností chodím, ale necítím se být plně její součástí. „Vy jste tělo Kristovo“. I v tomto smyslu máme rozumět apoštolskému slovu.

Chce ubezpečit křesťany, že jsou nedílnou částí toho nového Božího lidu – církve. Že záleží na jejich jednání, postoji a vztazích.

Právě tam byly problémy korintského sboru. Vládla tu nejednota, roztržka. A tak je obraz církve jako těla voláním k jednotě. Jako je jedno tělo, tak je i jedna církev. A to navzdory tak velké různosti, pluralitě. V korintském sboru byly různé proudy, které sebe samy považovaly za důležitější, významnější. Každý z těch proudů se hlásil k nějaké významné postavě učitele či apoštola. Svědectví těchto významných osobností pro ně bylo nejen důležité. Zdálo se jim, že to jejich pochopení věci je nejsprávnější.

I tady se historie stále opakuje. Vždycky se najdou v církvi jednotlivci, skupiny nebo proudy, které se domnívají, že hrají zvláštní úlohu v Božích plánech, že jsou výjimeční. Že jsou ti praví. Domnívají se, že si vystačí sami. Vždyť to známé a používané slovo „hereze“ znamená výběr. Heretik je ten, kdo si z celého bohatství, které církev nabízí, vybere jenom něco, co označí za nejdůležitější. To ostatní, nebo ty ostatní, pak už nepotřebuje. Ale je jen jedno tělo a všichni se navzájem potřebují, říká apoštol. Všimněme si, že se nesnaží zhodnotit jednotlivé proudy a tendence. Všichni jsme přece Kristovi.

V životě si člověk hledá přátele a známé sobě přiměřené. Naladěné na stejnou strunu. V církvi si však své bratry a sestry nevybíráme. Církev bývá velmi pestré společenství lidí. Zde se setkáváme s lidmi, které bychom si podle svých představ nikdy nevybrali. A církev má být otevřena pro lidi různého ražení. V tom je společenství každého sboru výjimečné a je znamením jednoty v pluralitě. Každý tu má své místo a nikdo není méně důležitý.

Tím je obraz církve jako těla zdůrazněním důležitosti každého jednotlivce. Čteme-li celou pasáž, kde apoštol rozvíjí obraz těla, pak klade zvláštní důraz na důležitost všech částí, údů těla. Každý z vás je jedním z údů a nikdo nemůže říci jinému: „nepotřebuji tě“. Všichni jsou součástí jednoho těla, byli napojeni týmž Duchem a každý má zvláštní duchovní dar. Každý je důležitý. Jistě i v církvi existuje nějaká hierarchie úřadů a služeb. Rozdělení úkolů a odpovědností. Bylo by špatné, kdyby tomu tak nebylo. Také v epistolách najdeme seznamy úřadů, služebností a darů. Tyto seznamy jsou však různé a vymykají se snaze určit, které z nich jsou více nebo méně důležité. Každá „část“ těla je důležitá, každý má svá obdarování.

To nás má předně vést k pokornému vědomí, že nejsme více důležití nežli ostatní. Že v církvi nesmíme nikoho přehlížet. Kdo sleduje trochu sport, tak ví, že i v kolektivních sportech jsou zvláště oslavované hvězdy. V hokeji, fotbale, basketbale.

Jsou to ti, co dovedou udělat něco efektního, dát gól, získat body. Každý trenér – a snad i oni sami – však ví, že by nebyly „hvězdami“ bez těch nenápadných, bez těch „nosičů vody“. Těch co brání, nahrávají. Nebývá to nic efektního a přece je to pro vítězství veledůležité. Nezapomeň, že i ten nenápadný človíček vedle tebe je důležitý, že nejsi ničím víc. To právě měli ti sebejistí a snad i pyšní Korintští slyšet.

Na druhé straně nám má ujištění o důležitosti každého člověka dodat chybějící sebevědomí. Když jsme na jednom semináři probírali téma duchovních darů, byl součástí také rozhovor. Každý z účastníků měl říci, jaké je jeho obdarování. Jaký má podle svého názoru duchovní dar. A tehdy přišla očekávaná reakce. „Cožpak já mohu mluvit o tom, jaké mám duchovní obdarování? Není to duchovní pýcha?“ Ale není to spíše alibismus? Není to útek před odpovědností sloužit tím darem nebo dary které mi byly dány? Každý „úd těla“ má obdarování, kterým má sloužit ke společnému prospěchu. Bůh nás obdarovává, abychom byli přínosem pro církev, pro sbor. Je třeba si to připomenout.

Tím posledním, co nechceme opomenout, je vzájemnost jednotlivých částí v těle Kristově. Obraz církve jako těla nám připomíná, že k sobě v církvi patříme a že neseme odpovědnost jeden za druhého. Lhostejnost je bolestí světa. A to nejen světa moderního. Vzpomeňte na příběh o milosrdném Samařanovi. Jakou lhostejnost projevili právě ti duchovní, kněz a levita.

Apoštol mluví o utrpení i slávě jednotlivců, která se ale týká všech. To platí jistě předně ve sboru. V tom je jedinečnost církve, že tu jsou ti, kteří se s námi radují a nesou s námi i naše těžkosti. I my máme být těmi, kdo naslouchají a vidí potřeby druhých. Takový postoj nás může osvobodit ze soběstřednosti nebo tíhy vlastních těžkostí. Myslím, že právě pro naše ochranovské sbory, které zažily v posledních letech tolik nespravedlnosti, je důležité vidět tuto šíři vzájemnosti církve. Jak mnoho solidarity a bratrské lásky jsme na druhé straně právě v tomto období zakusili.

Naučme se radovat z toho, že církev roste a prospívá, i když v našem sboru tomu tak třeba právě není a nezapomínejme v našich těžkostech na ty, kteří na mnoha místech světa procházejí trápením a utrpením. I v tom se nám otvírá tajemství církve jako těla Kristova.

Ondřej Halama

zdravá víra ve zdravé církvi

(3) Zdravá víra umí zacházet s autoritou

V našem seriálku se od počátku tohoto ročníku Nových bratrských listů zabýváme tím, co je duchovním životě (snad) možné označit jako zdravé. Po zamyšlení nad charakteristikami zdravé víry (NBL 1/2004) a nad zdravým duchovním vývojem (NBL 2/2004) přicházíme nyní k otázkám autority. O její potřebnosti pro růst a osobnostní zrání jednotlivce stejně jako pro prosazování společného zájmu společnosti asi nebude nikdo pochybovat; zároveň jsme se asi všichni již stali oběťmi zneužití autority (nebo alespoň pokusu o ně) a mnozí (nejčastěji v roli rodičů) jsme se nevyhnuli pokušení ji zneužít.

Nemůžeme udělat chybu, když definici autority odvodíme od Maxe Webera (1864–1920), jednoho ze zakladatelů sociologie náboženství. Ten vychází z pojmu „moc“, jemuž rozumí jako schopnosti (jedinců nebo skupin) prosadit se přes odpor druhých. Autorita je pak taková forma moci, která je uznána za legitimní těmi, kdo jsou jí podřízeni. Moc totiž může být samozřejmě uplatňována i pomocí násilí. Pak ale nehovoříme o autoritě, protože k autoritě – jak již bylo řečeno jinými slovy – je nutné potvrzení a uznání od těch, na nichž budou vůle a záměry prosazovány.

V křesťanském prostředí je za legitimní považována jen taková moc, která nejenom podřizuje druhého své vůli, ale je zároveň sama podřízena – Bohu, Písmu, jeho lidu, tradici tohoto lidu, bližnímu. Při tomto vědomí podřízenosti, dočasnosti a omezenosti lidské autority v církevním prostředí pak můžeme zkusit odvodit základní tezi o zdravé autoritě: Zdravá autorita v církvi je zřetelně omezena a směřuje ke svému zrušení. Tuto tezi samozřejmě musíme vysvětlit.

Nejprve: jak má být tato autorita omezena. (1) Především kompetenčně. V protestantském prostředí nebývá problémem oddělit rozhodování o duchovních záležitostech od praktických starostí. Nebývá zvykem, aby pan farář určoval barvu kostelních lavic – to mívá naštěstí v kompetenci nějaká správní rada nebo podobný orgán. Větším problémem pro duchovní zvláště v probuzeneckých církvích ovšem bývá neochota vzdát se kontroly nad privátní sférou svěřeného jednotlivce. Stále je možné se setkat s tak masivním vstupováním do této oblasti, jakým je méně či více manipulativní rozhodování o volbě partnera, volbě povolání, studiu, způsobu výchovy dětí apod. Zdravá autorita zůstává při zvěstování evangelia a respektuje vnitřní svobodu každého člověka, jak toto evangelium v jeho svědomí působí. Svědomí považuje za lidskými prostředky nedotknutelnou oblast a s vírou ji přenechává Duchu svatému; vědomě se vzdává zneužití autority vyvoláváním pocitů viny a jakéhokoli jiného nátlaku.

(2) Dále je zdravá autorita omezena místně. Jak jsme uvedli výše, je založena na dohodě – na uplatňování moci na jedné straně a na uznání legitimacy této moci na

straně druhé. Z toho důvodu je zdravá autorita snadno nahraditelná, takže udržování autority na vzdálenost jiného města, natož pak přes oceán ukazuje přítomnost něčeho nezdravého na jedné, na druhé nebo na obou stranách tohoto vztahu.

(3) Podobně je zdravá autorita omezena časově: dospělostí podřízeného, jeho nabytím duchovních zkušeností, funkčním obdobím nositele autority atd. Časové omezení vyjadřujeme v naší tezi tím, že zdravá autorita „směřuje ke svému zrušení“. Krátce se o tom zmíníme ještě níže.

(4) Nakonec (ale možná hlavně) je zdravá autorita omezena účinnou kontrolou. Její rozhodnutí musejí být průhledná a jednoznačná (ano, ano; ne, ne), nikoli zahalená v mlze dojmů a předpokladů, že je něco jasné, že něco může zůstat pouze naznačeno, nevysloveno, nevypsáno apod. V případě kolektivního nositele autority je dobře stanovit osobní odpovědnost za rozhodnutí. Hlavně ale musí být zdravá autorita snadno a skutečně (nejen naoko) kritizovatelná. Nositelé autority bývají mistry ve vymýšlení nejrůznějších zbožných výmluv, jimiž se tuto kritizovatelnost snaží omezit: mluví o „nebratrskosti“ kritiky, vyžadují „biblickou správnost“ postupu kritizování, argumentují převráceně používanými biblickými verši („Nevztáhneš ruku na pomazaného Hospodinova“) apod. To vše (a mnohé jiné) je třeba odmítnout jako triky těch, kdo nechtějí být kritizováni. Nositelům zdravé autority kritika nevadí, naopak ji v pokorném vědomí vlastní lidské omezenosti vítají.

A nyní jak autorita směřuje ke zrušení: nositel zdravé duchovní autority dovoluje růst a vymanění z autority a povzbuzuje obojí. Počítá se s tím, že ze vztahu učitel - žák bude po určitém časovém úseku vztah učitel - učitel, a že (obrazně řečeno) každý žák je potencionální učitel. Tím vytváří podmínky k osobnostnímu a duchovnímu růstu a nakonec i podmínky k růstu společenství. Ideálem (úběžníkem) zdravé autority je stav, kdy bude opravdu jen jeden Mistr a všichni ostatní budou bratři a sestry a kdy žádné autority už nebude potřeba.

Mluvili jsme o zdravé autoritě, ovšem titul naší úvahy zní „Zdravá víra umí zacházet s autoritou“. Ano, zdravá autorita se netýká jen jejích nositelů, ale stejně tak těch, na nichž svou moc tito nositelé autority uplatňují. Zdravá víra totiž odmítne pokušení vstoupit do (mnohdy lákavého) vztahu, kdy by předala veškerou odpovědnost za svůj život svému duchovnímu a slastně se vznášela, osvobozena od vlastních bolestných rozhodování. Tedy závěrem: zdravá víra odolává nejen pokušení autoritářství, ale i pokušení povzbuzovat autoritářství u jiných ochotou se bezstarostně, bezmyšlenkovitě a pohodlně podřizovat.

Zdeněk Vojtíšek

Příště: Zdravé společenství má zdravý vliv.

církev a já

Dlouhá cesta víry

Posuzuji- li to s odstupem, maminka byla první, kdo nám, třem dětem, zprostředkovávala informace o Bohu. Učila nás modlit se. Každý večer jsme klečeli potmě v posteli a opakovali po ní slova modliteb. Později jsme odříkávali naučené verše. Je to nezapomenutelný zážitek. Její napomínání a písně byly inspirovány jasně nespornou vírou.

Později, bylo to v době války, když se při bombardování Kolína (20 km) a Pardubic (30 km) u nás v Čáslavi třásla země, chvěly domy a drnčela okna, jsem s maličkou vírou prosil i za ochranu před padajícími bombami. Ptal jsem se: „Je Pán Bůh mocn nás uchránit?“ Chodili jsme do ČCE, kde bylo každou neděli 700 lidí a o svátcích dvakrát tolik. Nedával jsem do souvislosti (řeceno dnešním pohledem) vysokou účast s válkou. Zdálo se mi to na město s 10 000 obyvateli stejně málo.

Také další vzpomínka je velmi silná. Pan farář v kostele, v černém dlouhém taláru, byl pro mne až magický zjev. Vzpomínám si, že jsem se do jeho kázání zposlouchal tak, až jsem jakoby ztrácel kontakt s prostorem, s lidmi, lavicemi. Jako bych se vznášel a slova kázání jsem prožíval velmi intenzivně. Pan farář dával často na konec shromáždění píseň „Král věčný nás požehnej“. Velmi se mi nelíbila pro dvě slova - dej své požehnání „chudým i bohatým“. Proč musí být na světě chudí? Taková nespravedlnost! Vzpomínám také na výraznou osobnost bratra Bedřicha Bašuse, který nás učil v nedělní škole. Sbor v Čáslavi měl rozsáhlou práci. Mimo jiné starobinec a sirotčinec.

Konfirmaci jsem prožil trochu nezrale a zmateně. Základní škola mi skončila současně s koncem války. Odešel jsem do učení do Poděbradských skláren. V Poděbradech jsem nějaký čas chodil do večerních kursů etiky. Přednášky vedl pan Jaschke. Po 1. roce jsem z učebního poměru odešel do Železného Brodu na sklářskou průmyslovku. Začalo moje čtyřleté období ateismu. Můj ateismus došel tak daleko, že bych se o náboženství s nikým ani nebavil. Tak mi Pán Bůh poslal do cesty dívku, o níž jsem si při prvním setkání a na první pohled v duchu řekl: „Tak takhle bych si představoval manželku“ (však už mi bylo 19 let – ale my jsme opravdu byli dospělejší). A to byl můj druhý dotek s církví.

Začali jsme spolu chodit. Ale místo normálních vztahů jsme se hned začali hádat, protože ona nezapírala víru. Několik měsíců jsme probírali všechno z křesťanství i ateismu a to velmi intenzivně a sverepě. Vzpomínal jsem si na čáslavský pobyt a divil se, co vše si pamatuji z konfirmace, z kázání i vyučování. Naše schůzky skončily rozchodem. Každý jsme zůstali na svém.

Později, při prvním příchodu do železnobrodské modlitebny, mne vyděsila liturgie. Netušil jsem, že ji evangelické církve ještě užívají. Připadala mi staromódní

a bezduchá. Později jsme mívali s bratrem biskupem Ulrichem dlouhé a časté rozhovory o liturgii, v nichž mi vysvětloval její užitečnost a krásu.

Za nějaký čas po našem rozchodu jsem se dostal zvláštním způsobem do večerního shromáždění mládeže v Železném Brodě. A tam na konci bohoslužby byli přítomní vyzváni ke krátkým modlitbám. Ani toto nebylo v Čáslavi zvykem. Překvapilo mne, jak se tam mladí lidé mohou tak zoufale modlit za odpuštění hříchů. To přece přehánějí! Řekl jsem si v duchu „kdyby byl nějaký Bůh a já mu byl odpovědný – pak jsem na tom hůře než oni“. To byla taková hrůza, že jsem se bez zaváhání připojil a prosil nahlas za odpuštění hříchů.

Po návratu domů jsem namátkou otevřel bibli a četl jsem: „Staré věci pominuly, aj nové činím všecko“. Tomu rozumím, cítil jsem. A ráno otevřu bibli a čtu: „pokoj svůj dávám vám, ne jako svět dává!“ Právě jsem to prožíval...

Záhy na to jsem na okresním výboru mládežnické organizace ujišťoval své bývalé kolegy: „Zkuste jako já stejně odhodlaně dokázat, že bible nemá pravdu, jděte stejnou cestou, čtete knihy, které já jsem pro svůj zápas potřeboval přečíst a dojdete tam, kde jsem já.“ Jako ateista jsem bojoval horlivě, ale uvěřil jsem velmi poctivě. Byl to zásah Boží milosti.

Zanedlouho se v modlitebně Jednoty bratrské v Železném Brodě konala svatba. Po svatbě začal normální rodinný a sborový život. A samozřejmě starosti. V železnobrodském sboru jsme s manželkou řadu let vyučovali v nedělní škole. Neměli jsme kde bydlet, protože stát ještě nezačal s bytovou výstavbou a tak jsme se museli starat sami. Koupili jsme polovinu domu, kterou jsme přestavěli. To bylo ale inspirací pro mnohé členy sboru, kteří také potřebovali přestavět, dostavět, upravit dům. Asi by se nenašel druhý sbor, kde se celá léta, po těžké práci v továrně (i soboty byly do r. 1968 pracovní) našlo a využilo tolik příležitostí k vzájemné pomoci.

Při světovém synodu Jednoty bratrské v roce 1957 jsme uviděli nutnost naučit se anglicky a německy do příštího synodu v r. 1967. Tak jsme mezi přemírou dřiny po několik let začali navštěvovat jazykové kurzy. Měli jsme v Koberovech také po léta výborný pěvecký sbor, kde jsme zpívali i těžké skladby. To trvalo do r. 1963, kdy dirigent a kazatel br. R. Borski odešel do Tanvaldu. Pak už jsme zpívali jen příležitostně k církevním svátkům. Mívali jsme časté návštěvy z Jednoty bratrské z Evropy i z USA, tedy i příležitost procvičovat, co jsme se z němčiny a angličtiny naučili.

Holštýnský hřeben (650 m n.m.), dělicí naše bydliště Smrčí od modlitebny v Koberovech jsme překonávali za každého počasí, někdy i při mínus 30 stupních, větrem až vichřicemi, sněhem a závějemi, dešti i letními žáry... Pět kilometrů tam a pět kilometrů zpět. To trvalo sedm let, dvakrát za neděli, ještě na cvičení zpěvu večer. Jen jednou jsem došel sám a jediný. Děti jsme nosili v náručí, na zádech, v kočátku, na saních. Jedna maminka, obdařená dvojčaty, vynechala dvakrát. Nachodili jsme dnem i nocí asi 15 000 kilometrů.

V roce 1968 jsem byl na synodu v Nové Pace vyzván br. biskupem Adolfem Ulrichem, abych šel v neděli do Koberov zařídit bohoslužby. „A připrav se, že to bude zapotřebí asi dva nebo tři měsíce, než někoho seženu“, říkal mi tenkrát. A tak čekám již 36 let...

Letos budeme vzpomínat na započetí stavby naší modlitebny před 40 lety. V roce 1984 jsme ukončili naše mimořádné stavební aktivity rozšířením modlitebny. Na příliš mnohé věci a zážitky bych rád i zapomněl, ale nejde to. Takže prosíme, abychom s Boží pomocí mohli pokračovat v radostném díle zvěstování Boží pravdy až do konce.

Václav Kačer

dějiny

Walther Eugen Schmidt (dokončení)

Působení ve Švýcarsku (1934 – 1959)

Jednota bratrská v Československu se na počátku 30. let minulého století dostala do celkové vnitřní krize. K naznačenému nacionalismu se přidala i velmi obtížná situace finanční a v neposlední řadě i nespokojenost českých a německých sborů s tehdejším systémem správy a vedení. To vše se bezprostředně týkalo i Walthera E. Schmidta.

V roce 1934 byla zrušena jako dále neúnosná funkce Generálního splnomocníka pro ČSR. Tato nová situace, zesilující se nacionalistické tendence, postupně vyostřeně přecházející do celkového napjatého politického ovzduší, znamenaly pro Dr. Walthera E. Schmidta vážné životní rozhodování. Pro rodáka z východočeského Potštejna, absolventa české univerzity, blízkého přítele prvního československého prezidenta – navíc velice důvěrně a citově sžitého s vlastní svých předků, to nebylo jednoduché. Nepochybně se jako křesťan rozhodoval i hledáním Boží cesty pro sebe a svou rodinu. Výše naznačená švýcarská varianta i tehdejší nedostatek evangelických farářů v této zemi byly zřejmě viditelnými známkami rozhodnutí pro odchod do Švýcarska.

Přijal místo faráře a duchovního správce v evangelickém sboru v Bellinzoně, hlavním městě kantonu Tessin na jihu konfederace.

Schmidtova dcera Susette ve svých vzpomínkách píše, že otec po příchodu do Bellinzony nejednou srovnával tuto svoji etapu života se situací T. G. Masaryka, který také přibližně ve stejném věku začal s mladickým elánem úplně novou etapu života a práce v zahraničí.

Na druhé straně se musel smířit s tím, že bude mít těžkosti s penzijním pojištěním ve Švýcarsku a že i životní náklady tam byly již tehdy vyšší nežli v Německu. Předpokládal pochopitelně, že po 27leté službě v ústředí Jednoty bratrské v Ochranově bude mít část důchodu zajištěnu z tohoto místa, ale v roce 1939, když

dovršil 65. rok života, již byla válka a nacistické Německo se zdráhalo mu poukazovat do Švýcarska jakékoliv peníze. O této svízelné situaci Schmidtovy rodiny píše nejmladší dcera Sussete ve svých vzpomínkách. Po obsazení Československa byl otec, narozený v Potštejně a po otci tedy stále ještě československý občan, vyzván švýcarskými úřady, aby si na německém vyslanectví v Bernu obstaral německý pas. Švýcaři, jak je obecně známo, na začátku 2. světové války striktně odmítali ponechat na svém území uprchlíky. Toto rozhodování bylo pro Walthera E. Schmidta velice těžké. Znamenalo nakonec pro něho i jeho děti přijetí německého občanství a pro syna Emila E. Walthra povinnost nastoupit do německé armády. V únoru 1945 padl ve Slezsku.

Nejmladší dcera získala švýcarské občanství až sňatkem v roce 1948 a Walther E. Schmidt teprve po 15 letech působení ve Švýcarsku.

V Bellinzoně, v italské jazykové oblasti Švýcarska, s převážujícím katolickým obyvatelstvem, pracoval W. E. Schmidt jako farář a duchovní správce německy mluvícího evangelického sboru s rozsáhlou diasporou až do roku 1950, kdy v 75 letech odešel do důchodu. Poslední léta života prožil se svojí manželkou v Menziken, v kantonu Aargau, jihozápadně od Zürichu. Zde žila se svým manželem, farářem bratrského sboru, i nejmladší Schmidtova dcera.

V Menziken různým způsobem pomáhal v místních evangelických sborech a při přípravě nového kancionálu překládal české duchovní písně do němčiny. První vánoce po ovdovění v roce 1958 trávil v rodině syna Christopha Heinricha na bratrské fari v německém Königsfeldu v Badensku – Württenbersku. Při zpáteční cestě do Menziken jej postihl záchvat mrtvice a dne 13. 2. 1959 zemřel. Podle vzpomínek jeho dcery několik dní před smrtí mluvil jenom česky.

Přátelství s Tomášem G. Masarykem

Walther E. Schmidt ve studiích a článcích podrobně zachytil některé události ze života T. G. Masaryka. Díky Schmidtovým článkům mohly být detailně doplněny některé skutečnosti v Masarykově životopise. To se na prvním místě týká jeho střetu s představiteli rakouského klerikalismu, který vyústil v roce 1906 v obžalování T. G. Masaryka 308 katechety ze zločinu rušení náboženství.

W. E. Schmidt se natrvalo zapsal do pohnuté historie života našeho prvního prezidenta T. G. Masaryka obsáhlou studií „Masaryk“, otištěnou 17. května 1906 německy v marburském týdeníku Die Christliche Welt a za čtyři dny v Praze česky v Herbenových Besedách Času. Méně známé jsou dva německé Schmidtovy články z roku 1906, kterými ve stejném německém evangelickém týdeníku v březnu informoval veřejnost o Masarykově konfliktu a v červnu o průběhu a výsledku Masarykových procesů.

Pravděpodobně nejméně známou ze všech Schmidtových tištěných prací je článek otištěný na počátku roku 1919 v měsíčníku „Bratrské listy“ (25/1-3: 5-7).

Redakce si jej od Schmidta vyžádala ihned po skončení první světové války a zřejmě ještě před návratem T. G. Masaryka jako prvního prezidenta ČSR do osvobozené vlasti. Ve vzpomínkovém článku se W. E. Schmidt vrací do začátku 80. let 19. stol., kdy manželé Masarykovi po několik roků jezdili se dvěma nejstaršími dětmi, Alicí a Herbertem, na letní byt do Potštejna. Zde se seznámili s kazatelem Eugenem A. E. Schmidtem. Prof. T. G. Masaryk přicházel do modlitebny evangelické bratrské církve na pobožnosti a často, i na procházkách spolu hovořili. Dokonce, jak doslovně píše W. E. Schmidt v článku, „teprv mnohem později jsem se dozvěděl, že mnoho nescházelo, a byl by přestoupil k naší církvi.“ Od té doby se vytvořilo mezi rodinou Masarykovou a kazatelem E. A. E. Schmidtem přátelství, které trvalo až do jeho smrti a Masarykova odchodu do exilu v závěru roku 1914. W. E. Schmidt o tom píše:

„Potřeboval-li otec v církevních nebo sirotčích záležitostech dobré rady, zašel při nejblížeším pražském pobytu k Masarykovi a obyčejně si odtud přinesl buď vyhodný pokyn anebo vhodné doporučení. Navštěvoval jej však i tehdy, jestliže nebyly zvláštní příčiny. Tu pak spolu hovořili o náboženských a humanitních otázkách. Dobře si pamatuji, jak nám otec po takových pražských cestách téměř zpravidla vyprávěl o svých debatách s Masarykem, o tom, v čem byli za jedno, a v čem se jejich cesty rozcházely. A nejednou řekl, že ta hodinka u Masaryka byla tou nejkrásnější z celé námáhavé cesty. Dovedlť náš otec v málo hodinách vyřídit i nesmírně mnoho.

Pamatuji se na takové zprávy otcovy, zvlášť také z let Masarykova poslanectví. Byl vždycky ochoten tatínka seznámiti s pány, jichž právě potřeboval, ať už to byli pánové od vlády, či parlamentáři, a leckdy pohovořili spolu půlhodinku v krásném foyeru vídeňské sněmovny. Masaryk nikdy nepatřil k těm poslancům, kteří jen mnoho slibovali. On pomáhal skutečně. Na něho jsme se mohli bezpodmínečně spolehnouti, neboť jsme věděli, jak si váží našeho tichého způsobu, pracovati jen čistě nábožensky. Nemýlím-li se, byl Masaryk jistě nějak účasten, když se otcí podařilo přivoditi usnesení zemského sněmu, které zemskému výboru doporučovalo bráti při rozdělení úroků ze zemského sirotčího fondu také zřetel k našim sirotčincům. To bylo důležité, poněvadž tento fond, jehož úroky až doposud byly přičítány ke kapitálu, právě začínal pracovati. A zvláštní při tom usnesení bylo, že Češi a Němci semknutě hlasovali „pro“, a tak prostě přehlasovali feudály, kteří přec ve starém pražském sněmu měli vlastní kurii a vyslovili se proti. Kdo ví, nepojednal-li otec nejdříve s Masarykem o možnosti této konstelace?“

Masarykovi během svých letních pobytů v Potštejně poznali i tehdy již tři žijící Schmidtovy chlapce, zejména nejstaršího, osmi- až devítiletého Walthra. Ten si tyto prázdninové pobyty dobře pamatoval a proto je vyličil v první části svých stručných vzpomínek.

„Pana profesora ponejvíc však nebylo viděti, když se rodiny sešly. Co jen robil? Seděl na tichém místečku na břehu Divoké Orlice – vidím ho ještě např. na svahu bradního kopce proti Anenskému údolí seděti – s udicí. To prý je zaměstnání, při kterém je dosti

času ku přemýšlení, a přec si člověk odpočine – tak asi vysvětloval svou libůstku. A dlouho se mi spojovala představa filosofování s lovením na ulici. Tak tedy už vím, jak se to dělá, to filosofování!, tak si má dětská mysl tenkrát tyto věci srovnávala.“

Podrobněji, i když ne tak detailně jak bychom si přáli, vzpomíná na svůj pobyt v Praze v letech 1902 – 1907, kdy zde působil jako vikář v bratrském sboru a zároveň vystudoval filosofii. Ve vzpomínkách píše:

„v letech, které jsem pak sám trávil v Praze, byl jsem často u Masaryka a v jeho rodině. Nebudu dnes o tom vyprávěti, ani o vzrušených dobách před procesem pro domnělé rušení náboženství, které jsem prožil z bezprostřední blízkosti. Vzpomínám však v této souvislosti na jeden večer. Sdružení našich gnadenfeldských boboslovců (studentů) cestovalo za mého vedení po Čechách... Na jeden večer jsme byli pozváni k Masarykovům. To byl veselý večer. Dle svého zvyku seděl Masaryk víc potichu ve svém koutku, poslouchal, pozoroval a těšil se, jak mi později svěřil, z této jaré, nezkažené mládeže, která měla později v německé Jednotě zastávat duchovní úřad. Několik jich se mnou v posledních letech hovořilo také o tomto večeru, a všichni říkali, že přes všechna vídeňská turzení o Masarykově činnosti za války vždycky zůstali přesvědčeni o ryzosti jeho pohnutek. To neslouží jen Masarykovi, ale i jim ke cti. Neboť to nejžalostnější v těchto válečných letech je přece to, že se zhroutila všechna důvěra k čistotě smýšlení těch, kteří byli poměry zavedeni na druhou stranu bojujících“.

W. E. Schmidt připomněl v tomto krátkém článku také svoji přednášku, kterou měl v pražském „Jeronýmu“ (akademický spolek evangelických vysokoškoláků) v roce 1910 „za příležitosti Masarykových šedesátin. Rekl jsem, že dle mého přesvědčení je náboženství hlavní a hybnou silou v životě Masarykově. I dnes ještě spatřuji někteří v kruzích české inteligence v Masarykově nábožnosti jakousi slabost, kterou třeba omluviti. Bude mnoho záležitosti na tom, začne-li český národ chápati, že tato domnělá slabost je ve skutečnosti právě klíčem veškeré Masarykovy síly a všech jeho úspěchů.“ Přednáška byla otištěna ve sborníku k 60. narozeninám T. G. Masaryka.

Podle vzpomínek Schmidtovy dcery Susette se její otec v době první republiky často při svých služebních cestách do Prahy telefonicky dotázal v prezidentské kanceláři na program pana prezidenta a jednou byl pozván k návštěvě. O svém nejstarším bratru Christophu Heinrichu Waltherovi, v rodině a mezi přáteli nazývaném Heinz, Susette ve vzpomínkách píše, že jako mladý vikář v bratrském německém sboru v Rossbachu u Aše (dnes obec Hranice) byl na přelomu 20. a 30. let minulého století pozván panem prezidentem na část prázdnin do Lán.

Zajímavě poodhaluje W. E. Schmidt vztah svého otce k T. G. Masarykovi, hloubku jejich přátelství i obsah některých jejich soukromých rozhovorů. Píše o tom:

„Přátelství trvalo až do smrti mého otce. Ba právě v dobách, když bylo v Praze každému, kdo se Masaryka zastal, velice zazlíváno, bylo zvlášť intenzivní.

*Vědomí, být minoritou, která jedná skutečně bez ohledu na sebe a chce to nejlepší a ani nepomyslí na nějaké osobní výhody, a je přec nenáviděna a zneuznávána, má zvláštní, slučující sílu. V takových bouřlivých dobách probíral Masaryk s otcem mnoho ze svých politických a profesorských zkušeností, ale nikdy jej, jako ani mne, do svých politických bojů nezavlekl. Řekl bych: Hovořilo se o těchto věcech sub specie aeternitatis (pod zorným úhlem věčnosti), a hodnotily se dle svého významu pro osobní, náboženský život. A komu bylo dopráno tímto způsobem nahlédnouti do nejvnitřnější podstaty tohoto ne-
všedního člověka, ten měl silný dojem ryzosti a čistoty muže, ježž tížilo všechno špatné, kdekoli to viděl a poznal u jiných jak u sebe sama, a jenž musel bojovati za dobro, proto že je dobré, kdekoli měl k tomu příležitost.“*

V závěru vzpomínkového článku W. E. Schmidt shrnuje svůj pohled na Masaryka do několika vět: „V kruzích našich českých sborů se Masaryk netěšil vřdycky té vážnosti jako dnes. Mnozí nevěděli, jaké platné služby nám ve vši tichosti prokázal, a ti, kdo o tom věděli, nedělali o tom velkého křiku; nebylo to v jejich povaze. Nejlepší stránku jeho bytosti tvoří jeho osobní spojení s Bohem a jeho ustavičná ochota pomoci, kde je někdo v nesnázi anebo kde jde o dobrou věc. Takový člověk patří na místo, z kterého může daleko a široce působiti. Bůh mu žehnej.“

(Autor článku děkuje sestře Evě M. Susettě Theile, roz Schmidt, nejmladší dceři PhDr. W. E. Schmidta za všechny zaslané texty a dokumenty. Dále bratřím B. Kejřovi, J. Niebauerovi, D. Vacovskému a D. Viselkovi za pomoc při jeho zpracování. PhDr. Stan. Polákovi z Masarykova ústavu AV ČR za to, že jej vyzval k pokusu o shromáždění údajů o životě a díle W. E. Schmidta).

PhDr. Jan Štěpán

Krátké kalendárium

14. 5. 1854 *narodil se Josef Theodor Müller, dějepisec Jednoty bratrské.*

27. 5. 1564 *zemřel Jan Kalvín, významný reformátor církve, známý svojí přísností a mnohaletý vůdce ženevských reformovaných křesťanů. Jeho Institutiones (Instituce) jsou jedním ze základních kamenů reformační teologické literatury. Byl to duch reformačním a svobodomyslným přesvědčením prochnutý. V době jeho vlády v Ženevě byl však upálen myslitel Miguel Servet, kterého má moderní křesťanská historiografie za racionalistického protestantského myslitele (např. J.B.North).*

30. 5. 1434 *Bitva u Lipan, v níž padl Prokop Veliký a Prokůpek. Musíme si povšimnout toho, že nebyli vyblazeni všichni bojovníci polních obcí, řada z nich byla zachráněna panem Hynkem Ptáčkem z Pirkštejna mezi nimi kněží táborští a M. Peter Payne. Je třeba si dále uvědomit, že bitva u Lipan na jedné straně znamenala neštěstí pro údernou sílu husitů, na straně druhé však byla nutnou očištnou operací, která sjednotila nakonec husity pod vedením Rokycanovým.*

17. 6. 1609 *znovuotevřen Velký sbor v Mladé Boleslavi, konfiskát vykoupený Petrem Vokem z Rožmberka*
20. 6. 1884 † v *Mariánských Lázních Václav Beneš Třebízský, římskokatolický kněz a spisovatel historické prózy, velký ctitel Husa a husitství*
26. 6. 1494 † *Ctibor Tovačovský z Cimburka, husita, moravský zemský hejtman, autor právního dokumentu "Knihy Tovačovské" (zároveň první formulace náboženských svobod)*
29. 6. 1374 † v *Avignonu Jan Milič z Kroměříže, Husův předchůdce*
30. 6. 1364 † v *Roudnici nad Labem Arnošt z Pardubic, pražský arcibiskup.*
9. 7. 1609 *císař Rudolf II. vydal Majestát přiznávající náboženskou svobodu.*
15. 7. 1704 * *August Gottlieb Spangenberg, biskup a obnovitel Jednoty bratrské.*
16. 7. 1054 *Roztržka mezi Římem a Byzancí, rozkol církve na východní a západní.*
28. 7. 1869 † *Jan Evangelista Purkyně, slavný přírodovědec (doporučil zakoupit lešenské folianty).*
30. 7. 1419 *první pražská defenestrace*

připravil Vl. Sakař

unitas fratrum

S odvahou do budoucnosti (3)

3. Cesta do Wachovie

První vybraní Moravané, kteří měli budovat osadu Severní Karolíny, museli být průkopníky v pravém slova smyslu. Přednost dostali mladí a silní muži, kteří káceli stromy, stavěli domy a obdělávali půdu. Jednota bratrská měla takové schopné mezi „svobodnými“ bratry na farmě v Christiansbrunnu, vzdálené půldruhé míle od Nazarethu v Pensylvánii. Poněvadž tito muži neměli ještě rodinu, byli ochotni obětovat všechno své úsilí na vybudování nové osady.

Bylo jich dvanáct a později si říkali „nás dvanáct“. Byli mezi nimi odborníci i diletantští všeumělové. Narodili se převážně v Německu, několik v Norsku a Dánsku, jeden jediný v New Yorku. Všem bylo kolem 30 let – nejstaršímu 42 let. Bernhard Grube a Jacob Loesch byli ordinovaní kazatelé, ale mohli zastat i práci kuchaře, manažera a reprezentanta církve v jednání s vládami hrabství a kolonie. Hans Kalberlahn z Norska byl lékař a chirurg pro všechny.

Vydali se z Bethlehemu pěšky na začátku října 1753. Svůj nákladní vůz poslali dříve do Heidelbergu, aby získali náskok a opatřili v rodině jednoho z nich zásobu chleba a masa. Pokračovali v cestě do Marylandu, překročili řeku Potomac a směřovali na jih do údolí Shenondoah. Měli obtíže s opatrováním potravin – museli pomáhat farmářům při mlácení obilí, než ho mohli koupit. Cestou potkávali dost lidí, kteří slyšeli Moravany kázat v Lanncasteru a ve Philadelphii. „Svobodný černoč“,

jediný kovář v té oblasti, uměl se svou manželkou německy. Přivítali bratry bohatou snídaní, protože „milovali lidi, kteří mluvili o Spasiteli“. Koncem října napsali ve zprávě, že začala špatná silnice, cesty vedly nahoru dolů, vůz museli tlačit nebo zase držet provazy. Na začátku listopadu uviděli Pilot Mountain v Severní Karolíně a zaradovali se, že brzy vstoupí „na vlastní drahou zemi“.

Potkávali lidi, kteří měli radost z jejich příchodu. Ti, kdo žili blízko bratrské oblasti, se těšili na kazatele a lékaře. V památný den 13. listopadu, oslavující Krista jako Vrchního staršího Jednoty, dosáhli v Karolíně řeku Dan. Našli ji však rozvodněnou a museli čekat, až opadne.

Na posledním úseku své cesty překročili dnešní Walnut Cove, kde jim sousední farmář nabídl zdarma nákladní vůz a daroval dva pytle dýní, nejbívanější potravinu pro jejich stravování v nejbližších měsících. Večer se všichni sešli v malé a opuštěné Wagnerově boudě. První co udělali, že si připravili jednoduché hody lásky, aby vzdali dík za bezpečné ukončení šestitýdenní cesty a prosili o Boží požehnání v budoucnosti. Br. Königsdörfer vedl zpěv písně, kterou složil pro tuto příležitost. Bratrské texty Hesel pro tento den byly: „Vím, kde bydlíš“ (Zj 2, 13) a „Buďte jednomyslní“ (2K 13, 11).

To byla útěcha – nedaleké vytí vlků doprovázelo jejich zpěv.

4. Práce a bohoslužba

V následujících dnech začala práce na budování toho, co se stalo Bethabarou. Jméno je odvozeno z hebrejštiny a znamená „dům průchodu“. Každého dne po ranní modlitbě se pokračovalo v práci. Někteří ostříli nářadí, aby druhí mohli přikročit k obtížnému a namáhavému úkolu tesat osadu z divočiny. Bylo vymýceno 8 akrů lesa, půda překopána, vyčištěna a ohrazena kůly kolem dokola. Dříve, než mohla být obdělána a oseta ozimou pšenicí, musel jeden z bratří vyrobit pluh. Jiní se dali do stavby pece, aby mohli mít chleba k doplnění dýňové polévky a kaše. Další přistavovali z hrubě přitesaných prken špejchar na střeše boudy. Stát jeden vedle druhého při práci a službě zůstalo pro tuto osadu charakteristické. Bratři plánovali první večeři Páně ve Wachovii na úterý 20. prosince. Pro hody lásky, které této sv. Večeři předcházely, se pekl kukuřičný chléb. Vypalovaly se duté pařezy, aby se udělaly sudy. Horký popel se využil k pečení chleba. První osadníci nebyli lovci, a přece se někomu z nich podařilo zastřelit jelena. Jejich maso se ukázalo vítaným doplňkem ke kukuřici a dýním. V dalších dnech se musela vybudovat stáj pro zvířata. Wagnerova bouda byla dobrým dočasným útlukem, ale bylo třeba postavit stálejší ubytovací prostory. Dřevorubci a kopáči připravovali další půdu na pole, dělaly se ohrady na ochranu před vysokou zvěří a králíky, kopaly se kryté vlčí jámy, aby se ochránil dobytek.

Tato malá osada přitahovala návštěvníky od prvních dnů. Mínění, že první Moravané byli v divočině izolovanou komunitou, je mylné. Někteří návštěvníci jen

procházeli, jiní byli sousedé z blízkých i vzdálených oblastí. Když slyšeli, že Bratři mají lékaře, přicházeli, aby hledali ošetření pro sebe nebo své rodiny. Zpráva, že Moravané mají krejčího, přivedla dost návštěvníků, kteří přijeli s kůžemi nebo kožšinami a přáli si z nich ušít oděvy.

O duchovní službu svým hostům se Moravané pokusili ve svém prvním roce v Severní Karolině několikrát. Konali pro ně bohoslužby v angličtině. Mnozí návštěvníci přišli na Nový rok, takže Bratři nemohli konat svou tradiční „Watch-night service“ - shromáždění v poslední noci roku. To byla tradice z Ochranova z r. 1733, kdy proslov kazatele byl přerušen úderem označujícím dvanáctou hodinu. Kapela zahrála píseň „Nuž Bohu děkujeme“. Shromáždění bylo zakončeno čtením Hesla pro první den Nového roku. R. 1754 byl postaven zvláštní dům pro hosty. Den prvních hodů lásky v r. 1754 byl oznámen trubkou, kterou Bratři vyrobili z dutého stromu. Během hodů lásky se zpívaly písně. Účastníci jako rodina věřících měli jednoduché jídlo: kávu a bochánky. V horkých dnech to bylo víno s kořením zředěné vodou. Hody lásky nebyly náhradou za sv. večeři Páně, ale jako příprava k této svátosti.

5. Dotyk rodinného života

4. listopad 1755 se stal velmi důležitým dnem ve Wachovii. Přišly se sem usadit první manželské dvojice. Bratři káceli stavební dřevo a stavěli kvapem nový dům pro manželské páry a svobodné bratry. S příchodem manželů se provždy změnil charakter osady.

První svobodní bratři, kteří si říkali „nás dvanáct“, a ti, kteří se k nim připojili později, museli tvrdě pracovat a vyrovnávat se s mnoha obtížemi. Spojovalo je stále úzké bratrství a jejich záznamy vypovídaly, že doba tohoto riskantního podniku, v němž každý z nich mohl přispívat svým hlasem ke všem rozhodnutím, byla z nejkrásnějších v jejich životě.

O adventu bylo v Bethabaře celkem 60 osob. Z dopisů představitelů církve se dověděli, že jejich kazatelem bude br. Christian Rauch. Jeho manželka bude pečovat o ženy. Gottlob Hoffman povede svobodné bratry.

Koncem roku 1755 začal fungovat mlýn. Ve velkém pracovalo také hrnčířství včetně výroby hliněných tabákových dýmek. Kromě pomoci se vším, co bylo třeba udělat, dostaly sestry kolovrátky, aby mohly příst. V Diáři se uvádí, že k hudebním nástrojům osadníků přibýly flétny, na které se nedávno hrálo u příležitosti narozenin bethabarského kazatele. (Diář obsahoval zprávy o denním životě osad ve Wachovii - byl veden kazatelem).

V roce 1756 byl dokončen nový sborový dům (Gemein Haus), takže se do něj mohly nastěhovat manželské páry. Sborový dům měl prostor pro bohoslužby, obytné místnosti pro kazatele a obvykle také školní místnosti. Svobodní bratři se mohli vrátit do svého původního domu. Do těchto dvou hlavních budov byla

instalována kachlová kamna. Další budovy byly upraveny k provozování řemesel a stájí pro koně. Fungovaly pily, bylo vymýceno a vyčištěno více půdy, založena zahrada pro pěstování léčivých bylin, postaveny mosty a zlepšeny silnice. Přišli další osadníci a narodily se první děti. Z nich vůbec první bylo děvčátko (Anna Krausová), která byla hned druhý den pokřtěna. Koncem května přišel na návštěvu slavný misionář Indiánů Delawarů, David Zeisberger. Modlitebna ve sborovém domě dostala zelené záclony. Na střeše byl umístěn malý zvon. Osada se stala útulnější a příjemnější.

(překlad Marie Ulrichová)

Otevřený dopis Ochranovské Jednoty bratrské adresovaný Strategic Frontiers / Mládež s misí

1. Od léta 2003 jste tady v Ochranově se skupinou Strategic Frontiers/Jugend mit einer Mission (SF/JmeM), abyste tu vybudovali charismaticky směřovanou misijní školu. Jednota bratrská byla informována o tomto záměru na podzim 2002. Váš příchod odmítla v několika rozhovorech a písemných vyjádřeních. Stalo se tak na základě okolností, které toto doprovázely. Jednota byla Vámi ještě před jakýmkoli osobním kontaktem představována veřejnosti negativně. Tím byla až podnes narušena důvěra.

Poté, co jste přišli do Ochranova navzdory všem našim námitkám a chcete tu vybudovat misijní školu, chtěli bychom formulovat, co od Vás očekáváme. Činíme tak v naději, že by tím mohly být odvráceny další škody od Jednoty bratrské v Ochranově, škody jak pro naši církev, tak pro křesťanské svědectví v Ochranově.

2. I když máme v celé řadě otázek rozdílné názory, očekáváme, že se budeme navzájem respektovat jako ti, kdo patří k církvi Ježíše Krista v celém světě (k Tělu Kristovu), a kteří si - ač v rozdílných formách a tradicích - dají za úkol šířit evangelium o lásce Boží v Ježíši Kristu.

Nechceme tyto rozdíly mezi námi poměřovat, respektujeme, že v církvi Ježíše Krista existují rozdílné tradice a názory, jak Bůh různým společenstvím dal. V tomto se projevuje jednak specifické povolání i úkol od Boha pro to které společenství, na druhé straně je to ale také znamením lidské nedokonalosti. Ani pro jedno z těchto společenství, ať starších či novějších, neplatí, že by pro delší či kratší dobu svého trvání byla blíže pravdě a Boží vůli.

3. Ochranovská JB a FS/JmeM se - podle našeho pozorování - odvolávají různým způsobem na dědictví Ochranova.

Jednota bratrská stojí v historické kontinuitě prvního společenství v Ochranově okolo M. L. Zinzendorfa. Rozvinula model sboru v jeho mnohotvárných formách života, v liturgických modlitbách a službách a dále je střežila. Tím také šířila dále po téměř 300 let své existence víru v Ježíše Krista v rozličných společenských formách a systémech hodnot, z generace na generaci.

SF/JmeM objevili pro sebe z počátečních dob Ochranova misijní elán tehdejších bratří a sester – a chtěli by se jím nechat inspirovat. SF ale patří i své vlastní tradici, kterou řadíme k letničně-charismatickému typu a pozorujeme, že mnohé další oblasti ochranovského dědictví pro Vás nejsou zajímavé.

Očekáváme od Vás, že se vyhnete všemu, co by mohlo vzbudit ve veřejnosti dojem, že byste chtěli vstoupit do “ochranovského dědictví”, přijmout je a uchopit je v lepší a čistší formě, než činí Jednota bratrská. Očekáváme, že tam, kde se Vaše písemná vyjádření či ústní projevy vztahují na ochranovské dědictví, se vyhnete jakékoli agresivní řeči a že budete poukazovat na to, že máte vztah jenom k malé části toho, co nazýváme ochranovským dědictvím.

4. Jak je nám zřejmé, jsou také úkoly SF/JmeM a Jednoty bratrské rozdílné. Proto od Vás očekáváme, že nezaložíte v Ochranově žádný sbor (jak to odpovídá Vašemu pojetí) a nebudete přemlouvat žádné členy JB k přestupu do jiného sboru.

5. Očekáváme, že především nebudete používat žádná jména či symboly, které jsou v povědomí veřejnosti spojeny s ochranovskou JB (budovy jako modlitebna, Boží pole – hřbitov, altán na Hutberku; dále symboly Beránka s korouhví; jména, která lze zaměnit se současně používanými jmény Jednoty či jejich zařízení).

6. Očekáváme, že JB a SF/JmeM budou také tam, kde mají rozdílná pojetí či názory, hovořit spolu “fér” a obzvláště se vyhnou negativním paušálním odsudkům (jako: “mrtvý sbor” či “sekta”).

7. Očekáváme, že všude tam, kde vzniknou konflikty, budou SF/JmeM a JB hledat možnost přímého rozhovoru.

Ředitelství JB

Rada starších sboru JB v Ochranově

Ochranov 31.3.2004

Herrnhuter Bote, květen 2004, s.16–17, překlad R. Halamová

Sesterské setkání

Niesky 24.4.2004

Tyden potom, co se české sestry sešly v Praze – za účasti sester Gudrun Schiewe a Elišky Langerfeldové z města Niesky – se v tomto hornolužickém městě konalo další setkání německých sester, na které jsme byly rovněž pozvány. Přiznávám se, že mne vždy potěší, když sourozenci v Kristu vyjádří touhu se setkávat, vzájemně se poznávat a chápat a společně se utužovat ve víře. Proto jsem již počtvrté pozvání přijala.

Program byl dávno předem s německou precizností připraven a se stejnou důkladností byl upravena vyzdoben interiér kostela. Kolem desáté se kostel zaplnil sestrami ze sedmi hornolužických sborů a z Berlína. Radost ze setkání byla bez-

prostředně upřímná. Biblické zamyšlení sestry Grit Böttger o roli Marie z Magdaly, která byla vlastně první nenápadnou šířitelkou evangelia, má i nám v současné době co říci. Nebojme se rozsevat semínko evangelia. Ježíš Kristus je stejný včera, dnes i zítra. Náš vlastní život by měl přinášet živé svědectví. Po modlitbě se sestry spojily v textu Žalmu 23.

Následovalo představování a potom jsme měly možnost se duchovně povzbudit vytaženým heslem z košíku, který mezi námi koloval. Modlitby a písně prokládaly celé dopoledne a byl zde i prostor pro přednášku bratra J. Welschena z vedení Diakonie Emmausy o práci a poslání této organizace. Nejedná se jenom o konkrétní akce praktické pomoci potřebným lidem, která je základní pracovní náplní, ale rovněž o duchovní účast na utrpení lidí, o čas k vyslyšení jejich stesků a posílení v beznaději. Nabízet evangelium, ale respektovat přesvědčení každého člověka, rozpoznat, jaká pomoc se v dané situaci očekává. Rovněž i finanční sbírky mají své uplatnění, protože nelze očekávat plné zajištění od státu. Jedna sestra doplnila, že se v jejím okolí pomáhá nezištně, neorganizovaně, ale pohotově lidem z Kazachstánu, Ukrajiny a jiných zemí, což představuje tichou pomoc, která se také dá nazvat diakonií. V tomto směru má společenství křesťanů velký prostor své působnosti.

Sbírka (přes 1 000 Euro) byla tentokrát určena na podporu naší školy v Leh v Indii. Proběhla i další sbírka poté, co jsme měly možnost se seznámit prostřednictvím tříčlenné skupinky z Rwandy s utrpením a pronásledováním tamního obyvatelstva, kde po dobu posledních deseti let jde často pouze o záchranu holého lidského života. Tváří tvář takovémuto svědectví si uvědomujeme, jak malicherné jsou někdy naše starosti. Němečtí bratři a sestry projeví i tentokrát svoji akceschopnost a konkrétní pomoc.

Potom následovaly společné zpěvy, příspěvky, modlitby a občerstvení. To vše podtrhlo krásnou atmosféru, která zde v jednom duchu celý den panovala. Oficiální program byl ukončen Komenského liturgií.

Mimo toho zakončení následovala ještě neoficiální část. Ta vyzněla jako upřímný projev díky naší milé sestře Gudrun Schiewe, která pracovala léta velmi pilně, obětavě a skromně na Božím poli, která pomáhala bez okázalosti na všech Jeho záhonech (a to i v Čechách) a nám nezbyvá, než jí přát, aby se mohla radovat ze sklizně. Jakoby symbolicky bylo to úvodní biblické zamyšlení o Marii z Magdaly naplněno spontánním vděkem této skromné sestře, která hodlá předat svoji štafetu dále. Nicméně věříme, že nám bude i nadále příkladem, pevným zázemím a oporou. I my, české sestry, Ti, milá Gudrun, přejeme Boží požehnání na každý den a děkujeme za Tvé přátelství a pomoc!

Jana Svobodová

Dojmy z Neudietendorfu

Slo o setkání emeritů, to je, přeloženo z latiny, vysloužilců. Co si představit pod tímto názvem? Smutné, nemocné, nepotřebné, do minulosti zahleděné lidi? Ani jeden ze třiceti účastníků (včetně sedmi manželských dvojic) se nikomu takovému nepodobal. Prostředí bylo srdečné, odpovídající nápisu na plakátku, který jsem si přečetl při procházce parkem, že totiž Neudietendorf je zelené srdce. Ráno, v poledne i večer se zpívalo (více a rychleji, než tomu bývá v českých církvích) a často se ozýval hovor a smích, jak tomu bývá při setkání s přáteli. Zdaleka však nešlo jen o pravidelné setkání, jaké se koná pravidelně po dvou letech. Jeho thema znělo: “Další předávání hodnot příští generaci – zprostředkování hodnot”. Tomu odpovídal i náročný program: Dvě biblická ranní zamyšlení (5. Mojžíšova 6,20-25) a Matouš 22,34-40) a dvě přednášky. První o pracovních zkušenostech s duševně postiženými (Bratr Boving z Ochranova) a druhá o pedagogice v průběhu životů (paní profesorka Lost z Berlína). – Všichni účastníci si o sobě navzájem něco podstatného pověděli. Zvláštní slovo dostali dva hosté ze zahraničí, sestra Meeuwes z Nizozemí a bratr Matouš z Česka. Den před odjezdem byl uspořádán zájezd vlakem do ne-dalekého “Goethova” Weimaru a večer byl dovršen svatou večeří Páně. Setkání probíhalo ve dnech 10 – 13 května 2004.

Miroslav Matouš

náš seniorát

Vzpomínání na Thea Reichla (1920 - 2004)

Theo Reichel, jemuž je věnována dnešní vzpomínka, byl můj vlastní bratranec z otcovy strany. Někteří z vás ho nepoznali osobně, protože se již delší dobu nemohl účastnit sborového života. Vědí však, že jméno Reichel je nerozlučně spjato s Jednotou bratrskou a s pražským sborem. Kázal zde Theofilův dědeček Theofil Reichel a později strýček Karel, biskup Jednoty bratrské. Theův otec Theofil byl dlouholetým hospodářem sboru. Thea, jak jsme mu říkali, však dobře pamatují členové někdejšího sdružení mládeže, do jehož akcí se aktivně zapojoval, ať to byly výlety do přírody, návštěvy divadel a koncertů, nebo přípravy vánočních či jiných slavností. Zejména na dvou měl veliký podíl, to když pro hry „Narození Páně“ „Svatba v Káni Galilejské“, které iniciativně připravil jako rozhlasový přenos z Rehořovy síně, zhotovil a instaloval přenosové zařízení. Radiotechnika byla totiž jeho koníčkem. Na schůzkách sdružení se živě zapojoval do debat a diskusí. Hledal nové formy církevní práce, které by byly pro moderního člověka přitažlivé, ty zavedené a praktikované – zejména jazyk – mu mnohdy připadaly zastaralé a pro okolní svět nesrozumitelné. Jednou prohlásil: „Postav se před dělníky z ČKD a řekni: „Ježíš je tvůj spasitel!“ , jak to na ně zapůsobí?“ Nad aktualizací církevní práce

se stále zamýšlel, a to i později, když do shromáždění docházel jen občas. Nikdy však neztrácel zájem o dění v církvi a ve sboru. Tento zájem byl obrovský a hluboký. Pramenil jednak z úcty k tradicím Jednoty bratrské a tradici reichlovského rodu, jednak – a to především – z přesvědčení, že křesťanství je správnou cestou pro život člověka. Mrzelo ho jen, že církve v mnohém selhávají a k tomu nemálo přispěla i roztržka v naší církvi. S tou se nikdy nevyrovnal.

Chtěl bych ještě připojit několik osobních vzpomínek z našeho dětství a ranného mládí. Patří k nim společné prázdniny mezi mou první a druhou třídou, které jsme trávili u nás v Dolních Počernicích. Theo, o pět let starší než já, stále něco vymýšlel a měl velkou fantazii. Moc jsem ho obdivoval. Tenkrát si vymyslel strašidelný zámek, který jsme realizovali ve sklepě naší vilky. Po stěnách jsme rozvěsili ze dřeva vyřezané kosti a zkřížené hnáty, do koutů jsme umístili masky z papíru a vydlabaných melounů, za nimiž hořely svíčky. Neviditelné nastražené černé nitě při dotyku uvolňovaly plechovky, které se s rachotem sypaly na hlavu a pod nohy návštěvníka. Tam jsme za lidové vstupné 5 haléřů vodili děti z celého okolí. Kolik jsme tenkrát vydělali už nevím, ale daně jsme z toho neplatili.

Před zábořem Sudet se Reichelovi přestěhovali z Podmokel do Prahy. My jsme tam už rok bydleli. Potom jsme se stýkali častěji. Tenkrát mne Theo zachránil před propadnutím z matematiky. Měl velké pedagogické nadání: po dvou sezeních mne nejen vytáhl z nejhoršího, ale objasnil zákony středoškolské matematiky, která se pak stala mým oblíbeným předmětem.

Po maturitě na gymnasiu se Theo přihlásil na Přírodovědnou fakultu Karlovy University. Krátce nato byly české vysoké školy zavřeny, a tak místo studia nastoupil do zaměstnání u jakési obchodně zprostředkovatelské firmy. Hned po válce ve studiu pokračoval.

První poválečné prázdniny jsme opět trávili spolu, tentokrát na potštejské faře u Theova strýčka Karla a tety Bedy Reichelových. I zde jsme prožívali hezké, často dobrodružné chvíle, například při tajných nočních výpravách na potštejskou zříceninu, kdy jsme vyskakovali oknem, aby nás teta nepřistihla... To jsou ovšem úsměvné příhody. Daleko závažnější – aspoň pro mne – je, že tam mne vlastně Theo přivedl do Jednoty.

Ještě jednou zasáhl Theo do mého života: zařídil, abych byl přijat do Výzkumného ústavu Tesly, kde po dokončení studií pracoval jako výzkumný pracovník na vývoji vakuových zařízení pro lékařské účely. To už byl ženatý s mou sestřenicí z mamčininy strany, Růženou, rozenou Kvíčalovou, která ho věrně provázela životem až do jeho poslední dnů.

Vzpomínání mne vrátilo do našeho mládí, z pozdějších let už toho tolik nebylo. Je to převážně moje vina, že jsme se v dospělosti stýkali méně. Pozdě lituji, že jsme si alespoň na to společné vzpomínání neudělali čas, pokud nám byl dán. Dnes už není.

Květoslav Plíva

V březnu t.r. s rodinou, se sborem, s přáteli milý bratr Květoslav Plíva oslavil ve vděčnosti Pánu Bohu své 70. narozeniny. Už přes třicet let je členem rady starších, dlouhá léta koná službu laického kazatele, jeho důležité místo bylo v pěveckém

kroužku železnobrodského sboru, mnohokrát zastupoval sbor na konferencích a synodech Jednoty bratrské, od r. 2000 je kurátorem sboru a náměstkem seniorátního kurátora Ochranovského seniorátu. A možná jsem na nějakou funkci zapomněl. - Ať ve funkci či bez ní, je bratr Plíva od mládí vždy plný zájmu o sbor a církev, ochotný k různorodé službě, k níž byl sborem nebo církví povolán. Ochotně propůjčuje své ruce k různým pracem; vždycky jsme jej také vidali při sborových

nebo celocírkevních akcích s fotoaparátem v ruce (a pak dělal fotografie - má jich na několik tisíc ve svém archivu), v poslední době mívá v ruce videokameru. Také má archiv magnetofonových nahrávek pěveckého kroužku. A kdo se účastní sejití Společnosti pro uchování a rozvíjení dějinného odkazu Jednoty bratrské, ví, jak dovede s radostí zmáčknot harmoniku k doprovodu mládežnických křesťanských písní...

Skromný, tichý, velmi výkonný pomocník již tří železnobrodských kazatelů, vždycky spolehlivý... Jak jsme rádi, že ho máme, že je právě takový, jaký je! Kéž mu Pán Bůh hojně udílí radosti, pokoje, požehnání ve věcech časných i věčných ještě po dlouhá léta!

jap

Bronislava Hloušková

V polovině května měl železnobrodský sbor dalšího jubilanta. Blahopřáli jsme sestře Bronislavě Hlouškové k 80. narozeninám. Přes dvacet let věnovala sboru v Železném Brodě; přišla sem se svým manželem - farářem v roce 1972. Pro její znalost angličtiny a němčiny mohly do sboru přijíždět zahraniční návštěvy a mohla se rozvíjet partnerská spolupráce se sborem v Ochranově a brzy i s Bad Bollem. A protože Hlouškoví vždy rádi cestovali a navštěvovali bratrské zahraničí, roznášeli pozdravy sborům v Německu, v Anglii i Americe. Mnohou dobrou tlumočnickou službu sestra Hloušková vykonala! Teď už k cestování nejsou síly... ale písemný styk s přáteli v zahraničí stále udržuje.

Přejeme milé sestře, ať se jí každý den dotýká nebeský Otec svým milosrdenstvím, požehnáním, láskou a nechť jí přidává potřebné síly a zdraví pro další čas jím darovaný.

jap

První květen 1924 v Železném Brodě

Mladý a malý sbor Jednoty bratrské Železném Brodě se po roce 1920 velmi prudce rozrůstal a bylo pro něj nutné, aby si opatřil vlastní budovu pro své různorodé akce. Za vedení kazatele Bohumila Vančury bylo nalezeno místo pro stabu sborového domu a on také nakreslil ideový plán celého domu. Byly vyhlášeny finanční sbírky mezi členy Jednoty bratrské, přicházelo i mnoho darů z jiných bratrských sborů. S vlastními stavebními pracemi se začalo na jaře 1923.

Základní kámen byl položen později, než bývá zvykem. Slavnost k tomu určená byla svolána na 1. května 1924 ve 2 hod. odpoledne. Zdivo velké modlitebny se již tyčilo do výše asi 4 m. Základní kámen, zhotovený z pískovce v podobě krychle o rozměrech 65 cm, byl umístěn v čelní zdi podezdívky pod prostředním oknem modlitebny. Zůstal viditelný, je ozdoben plastickým znakem Jednoty bratrské: Beránka - Krista s korouhví a letopočtem 1924. Tento kámen měl být při slavnosti obezděn.

Byl to deštivý den 1. máje, ale pro Jednotu bratrskou to byl velice radostný den. Přijelo mnoho hostů ze sborů Jednoty bratrské i z jiných církví.

Bratr Bohumil Vančura započal slavnost čtením Žalmu 84: "Jak jsou milí příbytkové tvoji, Hospodine zástupů..." a přivítal všechny přítomné. Vyjádřil vděčnost Pánu Bohu, že je možné stavět modlitebnu a poděkoval všem, kteří doposud finančně přispěli na její budování.

Slavnostní proslov měl předseda ÚR Václav Vančura z Ml. Boleslavi. Navázal na biblický text pozvánky z 1. Kor: Nebo základu jiného žádný položit nemůž, mimo ten, kterýž položen jest, jenž jest Ježíš Kristus. Připomenu pár vět z jeho proslovu: "Když stojím u základního kamene, tu cítím, že jen On, Beránek Boží, musí a může být základem domu tohoto....Stavíme dům, v němž slouženo má býti Bohu v Kristu Ježíši a tedy nemůže být jiného základu mimo Krista, který jediný může pomoci vytvořit nové, velké věci v nás i skrze nás ve vlasti naší.... Toužíme všichni po otevření tohoto domu. Ale pravím: Kdyby neměl být Ježíš Kristus hlavou, nechtě se rozsype tato stavba. Byl by to podvod a klam, neboť jen v Něm je pomoc a síla, obrození národa.... Nechci znáti jiného základu mimo Ježíše Krista. Dějiny lidstva a dějiny národa jsou toho dokladem: kde že byl pokoj, prospěch a zdar, kde radost? Jen tam, kde Ježíš vůdcem a Jeho slovo pravidlem. Kde je následovníků Ježíšových, tam je blaho, tam je víra, naděje, láska. Jak by se všechno změnilo, kdyby všichni lidé obrátili se ku Kristu!... Staňme se následovníky Krista! Nejde mi o církev. Miluji Jednotu, a čím déle, tím více ji miluji, ale nevolám lidi k církvi, nýbrž církev ke Kristu. Toho žádám sobě i vám, abychom na Něm založení, rostli všelijak v Toho, který je hlavou! Amen."

Následoval projev česko-bratrského faráře Marušiaka z Libštátu a biskupa církve československé Procházky z Turnova. Sběrka vykonaná po těchto proslovech vynesla 2.935 Kč. Jménem amerických metodistů promluvil také br. Melson.

Pak se u základního kamene modlil br. Jindřich Schiller: prosil o odvrácení každého úrazu při stavbě a prosil za to, aby v tomto domě bylo vyvedeno k Bohu ze sevřeností a úzkostí mnoho lidí, aby tu našli štěstí, potěšení, pokoj, radost a nový život.

Bohumil Vančura pak uložil do kovové schránky základního kamene listiny a dokumenty. Přečetl a uložil Zakládací listinu, pak Dějiny sboru, uložil dosud vyšlá čísla časopisu Jednota bratrská, zpěvníček Bratrské zpěvy, Hesla a texty 1924, Zlatou knížku, pohlednice sborového domu a Šímovu Kunvaldu, papírovou cihlu, letáky stavebního výboru, lept a fotografie projektu, podobenky činovníků, opis básně L. Mašinové ke slavnosti, opis básně L. Láta, plány budovy, pozvánku a oznámení slavnosti.

Na návrh V. Vančury byl poslán telegram prezidentu Masarykovi.

Byly čteny mnohé písemné pozdravy, které ke slavnosti přišly. Po nich B. Vančura prohlásil: Klademe nyní tento základní kámen k domu, jenž prost všeho světského užívání má být postaven k slávě Boží ve jménu Ježíše Krista. Amen.

Následovaly poklepy, v nichž se ozývaly především biblické citáty. Celá slavnost končila písní Král věčný nás požehnej a občerstvením ve velkém stanu.

Tuto událost jsme si v Železném Brodě připomenuli v neděli 2. 5. vzpomínkovým shromážděním s kázáním na text: Okusili jste, že Pán je dobrý! Přicházejte tedy k němu, kameni živému, jenž od lidí byl zavržen, ale před Bohem je "vyvolený a vzácný". I vy buďte živými kameny, z nichž se staví duchovní dům, abyste byli svatým kněžstvem a přinášeli duchovní oběti, milé Bohu pro Ježíše Krista. Neboť v Písmu stojí: "Hle, kladu na Sionu kámen vyvolený, úhelný, vzácný; kdo v něj věří, nebude zahanben. (1.Pt 2,3-6) Tento text je také zmíněn v zakládací listině sboru.

Byli jsme mile překvapeni početnou návštěvou ze sboru v Koberovech. Při shromáždění nás pozdravil J. Halama st. a V. Kačer. Shromáždění bylo ukončeno modlitbou, požehnáním a bratrskou hymnou „Ve jméno Krista doufáme“ venku před základním kamenem.

Toto připomenutí slavnosti položení základního kamene by mělo být předehrou ke slavnosti příštího roku: 80 let od otevření sborového domu.

J.Polma

čtenáři čtou a píší

O výstupu na horu Sněžku, proč a kterak podniknut byl, s řadou podobenství vypsanych, kterak by křesťan z nich na cestu životem poučení potřebná přijav, své kroky lépe spravovati mohl, vyprávění některá.

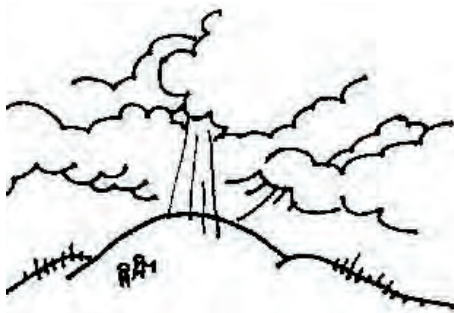
Čtenář, který se prokousal až sem, nechť mi promine stylizací v nadpisu - dál budu už jen stručný. Kolektiv mých spolupracovníků pořádá čas od času sportovní akce, z nichž nikoli nejmenší jsou výstupy na předměty lehce převyšující horizonty našich všedních dnů. Na horu Sněžku se vypravili v létě ve dne, v létě v noci a v zimě ve dne. Vějíř možností zbývalo doplnit výstupem v zimě v noci, a právě k němu přizvali i mne.

Jejich důvěra mne těšila, vždyť věkem bych některým z nich mohl být i otcem. A bez záliby v extrémních sportech bych v Ochranovské Jednotě asi nevydržel. Slovo dalo slovo a hodina s půlnoci 17. ledna 2004 nás zastihla na odchodu z parkoviště v Peci pod Sněžkou. Bylo nás pět.

První část výstupu na Růžovou horu vede lesem a je velmi strmá. Serpentine nemají konce, děláme krátké přestávky po 10 minutách, je co by se dech popadl. Cestu razí zatím přítel anarchista. Mluvíme spoře, ale i tak se nevyhneme tématu, které nás čas od času přivede do snad šlechetného sporu. Igor je vášnivě, ale nepoučeně zaměřen proti křesťanským církvím. Ani teď mi nevěří, že v nich slouží i ženy. Mé povídání o biskupkách narazí na bariéru mé chatrné paměti, která si nevybaví jméno té dlouhovlasé sestry husitky. Je vidět, že mi nevěří. Mlčíme. Po chvíli mi gestem předá své místo, potřebuje si odpočinout.

Jdu do čela pelotonu ne bez jistého zadostiučnění. Asi jediný okamžik, kdy své kolegy mohu vést. Jinak platí, že si v životě našli trochu jiné pozice než já. Po chvíli zapadneme do sněhu úplně, ztratili jsme cestu, kterou jsme sice museli zpola prošlapávat, ale byla to cesta. Teď se boříme po pás, protože les skončil a vítr do deseti minut zafouká jakoukoli úžlabinu. Co teď? Rozcházíme se na dohled a zkoušíme každý po svém.

V důvěře šlápnu do prázdna. A vida, sotva pár čísel do hloubky a bota naráží na udusaný podklad. Hele, mručí si zálibně pod fousy znejistělá dušička, tak se Pán Bůh přiznal k poutníku - křesťanu! Radost snad ryzí, v prvním okamžiku více myslící na druhé než na sebe. A je tu přírůstek: právem zamítáme cestu, která se živí z neustálých vidění a proroctví. Jsme znechuceni příklady těch, kteří si bez duchovních popudů nekoupí ani tu příslovečnou housku na krámě. Ale zapomněli jsme, že jsou chvíle, kdy člověk musí učinit krok víry do prázdna. Právě tak jako Indiana Jones v jedné ze svých filmových šarád. Jdeme v řadě za sebou a křesťanský poutník v čele netrpí záduchou, jak by se dalo

čekat, ale samolibě se oddává pýše zcela nekřesťanské, jak by se dalo čekat ještě spíš. Sám sebe povýšil na Světlo poutníků a Zachránce zbloudilých. Jenže pýcha předchází pád a v Krkonoších je dostatek andělů v bojové pohotovosti, kteří dbají na to, aby se takový zbloudilý poutník nezhroutil do propasti, která je horší než ty kamenné. A tak se pod mým vedením ocitáme v hlubokém sněhu a je na jednom z mých necírkevních přátel, aby učinil krok, kterým nás vyvede na pevnou zemi - pardon, sněhovou krustu.

A zase je tu podobenství: někdy jsou to právě ti nevěřící kolem nás, skrze něž přijímáme pomoc. Církev není a nebude nikdy společenstvím těch moudrých, mistrů života, kteří mají recept pro všechny a na všechno. A je smutné, když se takovým společenstvím chce stát. Neboť její vedení bude o to spolehlivější, oč je subtilnější. Hlas Boží bude možno slyšet mnohem spíš v jeskynním průvanu nežli v horské vichřici. Bez pokory, která přiznává důstojenství našim bližním i stvoření, nenajdeme cestu ani k nim, ani k Bohu. (Ona je to vlastně jedna a ta samá cesta, cesta od sebe). Může být „odsebec“ protikladem sobce?

Od Růžové hory jdeme asi kilometr či dva po rovném hřebeni. Až dosud některým z nás usnadňuje cestu pár lyžařských holí. I já jsem se nechal přemluvit a vzal si je s sebou, i když nejsem lyžař. Osvědčily se až dosud, jejich pravá chvíle má přijít až teď, v závěrečném finiši. Je po páté hodině ranní a vítr zesílil. Žene nám do tváří cosi jako zmrzlou mlhu. Zatím až tak nevadí, ale bez speciální potápěčské svítilny jednoho z kolegů bychom už neviděli. Obvyčejné baterie z našich lampiček už vlivem mrazu nedávají dostatek elektrické energie.

Jsem rád, že jsem poslechl kolegyni a vzal si ty hůlky. Jsou nástrojem opory i prostředkem sondování. Kolikrát jsme slyšeli, že víra je jen berlička pro ty slabší. Jak rychle jsme sbírali protiargumenty! Copak nevíš, že Boha uznávali Einstein, Jeans, Eddington, že věřící je Grygar a ... A já si říkám, že místo toho bychom měli radostně přitakat. Co je tak špatného na tom, že se na složitých výstupech života máme o co opřít? Berlička je drobnější berla, a berla je slovo, které je v Bibli řečeno snad pokaždé s pozitivní konotací. Symbol královské a Boží síly. My máme darovanou, propůjčenou hůl víry, ta ale toho vydrží, a není divu, zdědila své vlastnosti od prutu Pastýře a berly Krále Králů. Rád se o ni opírám a dá Bůh, ještě opřu. A určitě nebudu sám.

Jiří Kouba

Ochranovský seniorát při ČCE

(Český distrikt Jednoty bratrské – Unitas fratrum)

Vás srdečně zve
na slavnostní shromáždění

M. J. Husa

neděle 4. července 2004
v 15.00 hod.

Na husovské téma promluví synodní senior br. Joel RUMML
Biblickým slovem poslouží ThDr. Jindřich Halama
sólové písně přednese prof. Magda Bělohávková
očekáváme opět trubače z německých sborů

Toto setkání se koná jako obvykle ve skalách na „Kalichu“ u Besedic v Českém ráji
(mezi Malou Skalou a Koberovy)

ráj srdce

Hledat, co bylo ztraceno

Ředitel londýnského vězení byl zoufalý nad zdivočelou ženou, která se v žaláři chovala jako dravec a všem se jevila nepolepšitelně zločinnou. Jednou se nabídla řediteli členka Armády spásy, že trestankyni navštíví, aby se pokusila ji zmírnit. Souhlasil, a žena přes varování dozorce vstoupila sama do cely. Přispěchala k uvězněné, která seděla na židli s pohledem, nepřítomně upřeným do zamřížovaného okna, a políbila ji na čelo. Potom ji vzala za ruku. Uvězněná nechápala, co se s ní děje. Snad ji nikdo v životě až dosud nepolíbil. Hlasitě zavzlykala a jako dítě k sobě nechala návštěvnici hovořit. Pak se jí svěřila s celým svým životem. – Když byla později propuštěna z vězení, byl její život jakoby vyměněn. Stala se pak obětavou spolupracovnicí armády spásy. F. W. F.

Nevím, kdo se tají pod těmito iniciálami, ani kdy se příběh udál.

Ale dokazuje nám, že jenom láska umí proměňovat lidská srdce.

Ježíš a příroda

Chci poznamenat hned na počátku, že Ježíš si byl vědom, že příroda je stvoření Boží. Procházel rozmanitou podobou světa. V evangeliích čteme, jak “vešel do zahrady”, “šel na pole”, “kráčel mezi obilím”, “vystoupil na horu”, “přebýval na hoře”, “odcházel na poušť”. Ze svých pozorování čerpal i svá podobenství a poučení. Řekl, že ani vrabec nepadne na zem bez dopuštění Božího. Nebo že Bůh živí nebeské ptactvo. Pověděl také, že ani Šalamoun v celé nádheře neměl tak krásný oděv jako polní lilie.

Ježíšův obdiv byl bezprostřední, ale měl oporu i ve Starém zákoně, třeba ve slovech žalmů o tom, že Hospodin vyvýšil svou slávu nad nebesa; a také o tom, že i vlaštovka si zvolila hnízdo při jeho oltářích.

Příroda byla Ježíšovi i prostředím modlitby. Čteme, že se modlil na poušti nebo na hoře, či prostě “na jednom místě”. Vyrozumíváme, že často vyhledával samotu, aby nebyl rušen a těšil se v komůrce svého nitra ze společenství s Bohem. Oslovoval ho “Otče”. Vnímal přírodu jako chrám, kde všude je možno setkávat se s ním, Tvůrcem světa i Dárcem života.

V tomto ježíšovském pohledu viděl svět i současný básník:

Když jsme jednou spatřili Krista,
všechno se nám stane průzračným
v Božím světle.”

Jorg Zink: Všechno živé pěje o Bohu

připravil Miroslav Matouš

A. G. Spangenberg, Idea fidei Fratrum (3. část)

O veliké zkáze člověka

§ 50.

Z tohoto požehnaného stavu, ke kterému byli lidé stvořeni, se propadli do nejhlubší bídy skrze hřích. Jejich hříchem byla neposlušnost vůči jedinému přikázání, které dostali od Boha. S tímto přikázáním byla spojena hrozba trestu smrti, které lidé přitom vůbec nedbali. Jedli ze stromu poznání dobrého a zlého, ačkoliv jim Bůh řekl, že z něj jíst nesmějí. Eva se nechala svést zmijí (o tom § 57), která jí Boží zákaz učinila pochybným a současně jí dala na srozuměnou, že teprve skrze požití tohoto ovoce se stanou skutečně chytrými a sami budou jako Bůh. Smrti se prý nemusí obávat, kvůli tomu nezemrou.

Někdo by teď mohl uvažovat: “Byl to tak velký hřích, že člověk pojedl ovoce ze stromu uprostřed zahrady? A zasloužil si tak tvrdý rozsudek smrti, který postihl i celý lidský rod?” Tady je odpověď: Neposlušnost vůči Bohu je vlastně hříchem (Ř 5,19) a ten je sám o sobě ohavným, hrozným a děsně zlým skutkem, spočívá jak v malých, tak ve velkých věcech (1 S 15,23). Je to svůdná myšlenka: “Aj, to je přece maličkost a když hned vzápětí jednáme jinak, jak to chce mít Bůh, tak to přece nebude tak mnoho znamenat.” Nevypadá to jinak, než učení, které pochází ze Satanovy školy. Kdo ale o jednání našich prvních rodičů náležitě přemýšlí, ten brzy rozpozná, jak ohavně zhřešili proti Bohu. Bůh je stvořil podle svého obrazu a dal jim přednost před vším ostatním stvořením. Čím víc jim On svěřil, tím víc od nich mohl očekávat a tím větší byl jejich prohřešek. Pokud máme uchopit slova Jeho příkazu ve vlastním smyslu - a nebude to věci nejpřiměřenější, když u toho i zůstaneme? - tak jim postoupil celý ráj a přenechal jim plody všech stromů. To, že jedli ze zakázaného stromu, nebylo ničím jiným než opovážlivým jednáním vůči Bohu. Bůh Adamovi řekl: “V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.” Zmije ale řekla: “Nikoli, nepropadnete smrti.” Neměli oni podle milosti, kterou jim Bůh dal, více věřit Jemu než zmijí? Zmije hledala nějakou pochybnost proti svému Stvořiteli a sklon k nezávislosti vůči Němu povzbuzovala slovy: “Bůh ví, že mu budete rovni, jestli budete jíst z toho stromu, toho vám On nedopřál.” Neměli být od toho odstrašeni a tu zmijí od sebe hned odehnat, nebo před ní uprchnout? Eva ale zmijí uvěřila (2 K 11,3) a dostala chuť ze stromu jíst, protože had jednal chytrě. “Nyní z něho ale přece pojím”, řekla, “otevrou se mi oči a budu jako Bůh.” Byla to tedy Luciferova myšlenka a to byl ten velký pád.

§ 52.

To byla tedy ta smrt, kterou jim Bůh hrozil slovy: “V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti.” Život z Boha, se kterým byly spojeny jak poznání pravdy, tak svatost a spravedlnost, tím lidé ztratili. Duch Boží, který v nich přebýval, když byli s Bohem rovni a byli Jeho obrazem a který je věrně varoval, když se spouštěli se zmijí, od nich bezpochyby ustoupil. Radost z Pána a společenství s Ním, také láska k Němu a k Jeho slovům se vytratily. Byli sami sobě odumřelí a podle nyní zkažené přirozenosti nezpůsobilí k dobru. Pročez je také tento stav člověka v Písmu svatém nazván smrtí (např. Ř 8,6: Dát se vést sobectvím znamená smrt, dát se vést Duchem je život a pokoj.). Kdo se pak navrátí k Bohu, vyjde ze smrti do života. Kdo v tomto bídném stavu setrvá a zejména nemiluje svého bratra, ten zůstává ve smrti (1 J 3,14). Co k tomu říká Jakub: Žádostivost pak počne a porodí hřích, a dokonáný hřích plodí smrt (Jk 1,15), zjistili naši první rodiče hned v den, kdy zhřešili.

Tak přišli o svatost, podobnost Bohu a Boží obraz, které jim Bůh udělil. Proto se slova 1 M 3,22 nemají překládat: Hle, Adam se stal jedním z nás a zná, co je dobré a zlé, ale: Hle, Adam byl - a už nikdy více nebude - jako jeden z nás - obraz Boží je nyní ten tam, ztracen skrze hřích. Nyní člověk ví, co je dobré a zlé, to jest, ochutnal hřích a ovoce, o kterých předtím nevěděl. Jeho děti proto přišly na svět také do takového stavu, o čemž svědčí 1 M 5,3: ... Adam zplodil syna ke své podobě, podle svého - nikoliv Božího - obrazu ... Po této smrti následovala také smrt tělesná. A jak muselo být prvním rodičům, když slyšeli zprávu o tom, že Kain zabil svého bratra? Také země byla pro lidský pád prokleta, měla vydávat trní a hloží a člověk měl po celý život jíst v trápení. (1 M 3,17-19)

O andělich.

§ 57.

Nyní přejdeme od bytostí lidských k duchovním a zůstaneme jen u toho, co o tom nalezneme ve svatém Písmu. Neboť co jiného o tom bylo vymyšleno, řečeno a napsáno, je tak nespolehlivé, že se na tom nedá stavět. Kdyby někdo mohl a chtěl všechny ty historky o zjeveních duchů, kterými se zanáší tolik lidí a které jsou vypravovány i dětem, přivést k zapomnění a docela pohřbít, zabránil by tím mnohým škodám.

Je zcela nesporné, že mnoho příběhů o duchovních bytostech, pokud jsou prozkoumány, vycházejí z toho, že lidé se nechali oklamat buď jinými, nebo svou vlastní fantazií. Kdo z toho ovšem dělá závěr, že všechno, co bylo o duchovních bytostech řečeno a vyučováno také podle Písma, vůbec neodpovídá skutečnosti, ten se dozajista mylí.

Duch svatý mluví o stvořeních, která můžeme vidět vlastníma očima ale také o jiných, která spatřit nemůžeme. Nazveme-li je neviditelnými, tak pouze v tom smyslu, že je nelze spatřit všedním, obyčejným způsobem, ačkoliv se přece zjevují a mohou být nahlédnuta. Přirozenost duchovních bytostí je nám neznámá a víme o ní jen tolik, že není z masa a kostí jako lidé. Písmo, ze kterého můžeme nabýt všechno, co je o tom nutné vědět, nás učí, že tyto bytosti jsou jak dobré, tak i zlé.

Neboť Jan dosvědčuje, že všechny věci byly stvořeny Slovem, které je sám Bůh a bez něho nepovstalo nic co jest (J 1,1-3). Z toho je tedy zřejmé, že jak dobří, tak i zlí duchové mají původ u Boha. To potvrzují tato slova: "... neboť skrze něho [Syna Božího] bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi - svět viditelný i neviditelný ..." (Ko 1,16).

Žádný z těchto duchů nebyl stvořen zlým, neboť Bůh nemůže stvořit nic, co by samo o sobě bylo zlé. Je to ovšem ďábel a jeho přívrženci, kteří nezůstali v pravdě - to jest ve svatosti, udělené jim Bohem (J 8,44). Ďábel sám a jeho andělé opustili svůj příbytek a své knížectví - totiž nezachovali své vznešené postavení (Ju 6) a skrze svůj hřích (1 J 3,8) propadli těžkému soudu (2 Pt 2,4).

Náš Pán Ježíš Kristus, jak píše Lukáš (11,18), vykázal satanovi, nejvyššímu ze zlých duchů, jak lze vidět ze souvislosti řeči, vlastní království a dosvědčuje, že všechno, co k tomuto království patří, má zlé sklony a cíle a je samo v sobě nejednotné. Proto se mluví také o drakovi a jeho andělech a jejich bitvě s Michaelem a jeho anděly (Zj 12,7-8). Drak je hned nato jmenován velkým, dávným hadem, zvaným ďábel a satan (v. 9, též Zj 20,2). Satanem je nazván proto, že je nepřítelem dobra, ďáblem proto, neboť jeho záměry spočívají ve lži, podvodech a klamáních, dávným hadem proto, že lstivostí oklamal Evu (2Kor 11,3). Proto jej Kristus také nazývá vrahem od počátku, neboť uvrhl první lidské stvoření do smrti, a otcem lži, protože je oklamal, když jim řekl, že nepropadnou smrti, ale budou jako Bůh, když budou jíst ze zakázaného stromu (J 8,44, srv. též § 50).

Toto je tedy ten, který svedl celý svět (Zj 12,9) Svět, to jsou lidé, kteří milují více temnotu než světlo, protože jejich skutky jsou zlé a jednají podle svých žádostí (J 8,44). Stojí pod mocí satana (Sk 26,18). On a jeho andělé jsou zváni knížaty, mocnostmi a pány světa, kteří v temnotě tento svět ovládají (Ef 6,12). Spasitel sám jej nazývá vládcem tohoto světa (J 14,30 a 16,11) a on je tím duchem, který v tomto čase koná své dílo v dětech nevěry, totiž v lidech, kteří nestojí ve víře v Syna Božího (Ef 2,2). On je ten, který vsévá plevel do světa, to jest syny zlého - zlé lidi mezi pšenici, to jest syny království - pravé údy společenství Kristova (Mt 13,38-39). Ano, on je bohem tohoto světa, který jemu slouží a jedná

podle jeho přání, který zatemňuje smysly nevěřících, aby nemohli spatřit jasné světlo evangelia slávy Kristovy (2 Kor 4,4). On je také tím, který mnoha lidem z jejich srdcí bere Slovo Boží, které uslyšeli aby neuvěřili a nebyli zachráněni (L 8,11-12). Dokud tito zůstávají ve svých hříších a nenavracejí se k Bohu, zůstávají jeho syny a on je jejich otcem (J 8,44). Pokud lidé nebudou rozvázní a nenechají se vysvobodit z ďáblových nástrah, tak zůstanou stále polapeni jeho vůlí (2 Tm 2,26). Jako je na jedné straně jisté, že lidé, kteří ještě jsou syny ďáblovými, chtějí jednat podle svého otce a svých žádostí, tak je zároveň na druhé straně jisté, že často tak jednat musí. Jsou totiž jeho otroky a on je jejich tyranem, dokud se ze svého jha nenechají osvobodit!

§ 59.

Nikdo si nesmí myslet, že už je natolik daleko, aby mu satan nemohl uškodit. Vyžádal si, aby směl tříbit učedníky jako pšenici (L 22,31) a odvážil se i na našeho Pána Ježíše Krista (Mt 4,1-11.) Proto učí náš Spasitel své učedníky modlit se: Neuveď nás v pokušení - t.j. neponechej nás satanovi k pokušení, ale osvoboď nás od zlého (Mt 6,13). Pavel dává věřícím v Efezu obšírné poučení, jak se zachovat, aby mohli obstát proti lstivým svodům ďábla (Ef 6,11nn.) a mimo jiné říká: "Stůjte tedy ... vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho zlého" (v. 16). Pavlovy pokyny jsou cenné a každý by si je měl vzít k srdci.

Avšak, když jako děti, které nejsou s to z vlastních sil obstát proti zlému, stojíme pevně ve víře v Ježíše Krista, který se sám modlil k Otci, aby ty, kteří uvěřili, zachoval od zlého (J 17,15) a vzepřeme se ďáblu, uteče od nás (Jak 4,7). Písmo praví: "Víme, že nikdo, kdo se narodil z Boha, nehřeší, ale Syn boží jej chrání a Zlý se ho ani nedotkne" (1 J 5,18), "Pán je věrný; on vás posílí a ochrání od zlého" (2Tes 3,3), "On [Ježíš Kristus] vám bude oporou až do konce" (1Kor 1,8). Všem těm potom, kteří se přidrží Pána, je přáno to, co Pavel psal sboru v Římě: "Bůh pokoje brzo srazí satana pod vaše nohy" (Ř 16,20).

Ostatně, Pán nám řekl, že ďáblu a jeho andělům je připraven věčný oheň (Mt 25,41 - Zj 20,10). Že je ale již před tím odsouzen je vidět z knihy Zjevení (12,9 a 20,2). Když je ovšem řečeno: "Vždyť Bůh neušetřil ani anděly, kteří zhřešili, ale svrhl je do temné propasti podsvětí a dal je strážiti, aby byli postaveni před soud" (2Pt 2,4), tak jsou tím předcházející slova vysvětlena. Jsou svrženi do temné propasti podsvětí a mají již teď peklo, i když si budou ještě své věčné trápení odbývat na jiném místě. A tento rozsudek nad nimi provede Bůh až přijde jeho čas (Jud 6).

překlad J. Just